

INŠTITUT ZA GEOGRAFIJO UNIVERZE
EDVARDA KARDELJA V LJUBLJANI
Trg francoske revolucije 7

MLADINSKI RAZISKOVALNI SOCIALNOGEOGRAFSKI TABOR
POMURJE 17, GABERJE - GYERTYANOS 1988

Redakcija :
Peter Repolusk

Ljubljana, julij 1988

1. DEMOGRAFSKE RAZMERE

- Marija Bernot, Kamnik
- Urška Bizjak, Tolmin
- Tatjana Gy rk š, Lendava
- Dušan Vidič, Lendava

1.1. UVOD

Vas Gaberje leži v lendavski občini; od Lendave je oddaljena 5 km, od madžarske meje pa 7 km. Na severni strani vas sega čez asfaltirano cesto Lendava - Beltinci - Murska Sobota. Razen starega madžarskega dela obsega kolonijo Slovencev, nastalo po 1. svetovni vojni.

Podatke o demografiji smo zajeli iz 152 anket - anketirali smo 541 ljudi (dobrih 80 % vsega prebivalstva).

Območje lendavske občine je eno od tistih v SRS, kjer je zdomstvo še vedno zelo prisotno. Anketa v primerjavi s popisom prebivalstva tako ni mogla zajeti precejšnje število le-teh.

1.2. STAROSTNA IN SPOLNA STRUKTURA PREBIVALSTVA

Starostno in spolno strukturo prebivalstva Gaberja smo prikazali s piramido in ugotovili naslednje:

- prevladujejo prebivalci v starostni skupini med 20 - 40 letom in med 50 - 70 letom; pri ženskah med 50 - 70 letom, pri moških med 20 - 40 letom. Razlika med moškimi in ženskami se pojavlja zaradi druge svetovne vojne. Zaradi krajše življenjske dobe moških je število žensk nad 80 let precej večje.
- število mladih med 20 - 40 letom je veliko in temu ustrezen je dokajšnji naravni prirastek.
- večja zarez v piramidi se pojavi tako pri moških kot pri ženskah v starosti od 40 - 55 let, vzrok temu je predvsem odseljevanje.

Iz piramide je razvidno, da se vse bolj utrjuje podoba o starajočem se prebivalstvu, kar je značilno za celotno Lendavsko podeželje. Število ljudi, starejših od 60 let je višje od števila mlajših od 20 let.

1.3. MIGRACIJSKA OBELEZJA

a) IZSELJEVANJE

V Gaberju so se ljudje izseljevali že v 19. stoletju zaradi slabih življenjskih razmer. Naše raziskave pa omejujejo na obdobje od leta 1945 dalje.

Najpomembnejši vzroki izseljevanja:

- poroka (50,6 %)
- zaposlitev (29,5 %)
- stanovanje (8,9 %)
- ostali delež predstavljata izobraževanje ter boljše bivalno okolje (11,0 %)
- v zadnjem času se je predvsem zaradi neprespektivnosti kmetijstva izselilo ali oprijelo dnevne migracije veliko vaščanov. Dnevna migracija je skoraj v celoti usmerjena v Lendavo.

Največji delež izseljenih predstavljajo mladi med 20 in 24 letom (41 %), sledijo mladi do 19. leta (32,2 %). Število izseljenih s starostjo prebivalstva upada.

Izobrazba ob odselitvi:

- večina izseljencev je imelo ob odselitvi dokončano 8 letno osnovno šolo (39,1 %)
- sledijo izseljenci z dokončano 4 letno srednjo šolo (21,9 %)
- nekaj manj je tistih z dokončano 2-3 letno srednjo šolo (20,5 %)
- ostali (manj kot 4 letna osnovna šola, 4-7 let osnovne šole, višja in visoka) predstavljajo 18,5 %

Primerjava s sicerjšnjo izobrazbeno strukturo pokaže, da so se izselili predvsem prebivalci z višjo in visoko izobrazbo (9,6 %) in 4 letno srednjo šolo (21,9 %).

Kraj izselitve

Smeri izselitve so zelo pestre:

- tujina (36,3 %)
- bližnja Lendava (19,2 %) oziroma ostala naselja na narodnostno mešanem območju (19,2 %)
- druga naselja v Prekmurju (11,6 %)
- izselitve v druge kraje Slovenije in Jugoslavije (13,7 %)

b) Priseljevanje

Vzroki:

- poroka (50,4 %)
- stanovanje (31,6 %)
- boljše bivalno okolje (14,3 %)
- zaposlitev (3 %)

Zadnja leta opažamo delno vračanje ljudi. Prihajajo iz naselij narodnostno mešanega območja (60,2 %), ostalih naselij v Prekmurju (25,1 %), iz drugih krajev Slovenije in Jugoslavije (10,5 %) ali tujine (5,3 %).

1.4. AKTIVNOST PREBIVALSTVA

Aktivnost prebivalstva v Gaberju je tako kot v ostalih agrarnih predelih višja zaradi daljše aktivnosti kmetov. Kmetje predstavljajo 15,7 % prebivalstva, delavci 40,9 % in samostojni obrtniki 0,8 %. Večina delavcev in upokojencev dela dodatno na kmetiji. Ostali delež prebivalstva predstavljajo šoloobvezni otroci (7,6 %), dijaki (3,6 %), študentje (1,3 %) in ostalo vzdrževano prebivalstvo (30,2 %).

1.5. IZOBRAZBA PREBIVALSTVA

Pri prebivalstvu, starejšem od 14 let, ugotavljamo, da ima večina 8 letno osnovno šolo (48,5 %) oziroma 2-3 letno srednjo šolo (20,9 %). Po vojni se je povečal delež vaščanov s 4 letno srednjo šolo (14,3 %), le najstarejši prebivalci imajo manj kot 4 leta osnovne šole. Na žalost pa je le malo izobražencev z višjo ali visoko izobrazbo (3,6 %). V primerjavi z občinskim centrom in ostalimi občinami v SRS ugotavljamo nizko izobrazbeno stopnjo prebivalstva.

1.6. OPREMLJENOST GOSPODINJSTEV

Anketna raziskava je pokazala, da opremljenost gospodinjstev ni zadovoljiva, saj kljub temu, da imajo vsa gospodinjstva električne napeljave, nekatera še vedno nimajo tekoče vode (6,6 %), stranišča (25,7 %) in kopalnic (19 %) v hiši. Dobro so opremljeni z gospodinjstevskimi aparati, hladilniki (93,4 %), zmrzovalnimi skrinjami (89,4 %), pralnimi stroji (87,5 %) in tehnični pripomočki (radio 92,7 %, TV 88,8 %) in transportnih sredstev (motorno kolo 36,1 % in avto 52,6 %).

Telefona zaenkrat še nimajo, napeljavo pa načrtujejo v toku enega leta. Pomanjkanje telefona sodi poleg neustrezne komunalne infrastrukture in slabosti v kmetijski politiki med največkrat izpostavljene probleme v vasi.

1.7. ZAKLJUČKI

Prebivalstveni razvoj Gaberje je podoben razvoju v ostalih naseljih NMO Lendavske občine. Nekateri značilnosti (ostarevanje, emigracija) zmanjšuje bližina Lendave. Ker je vas sorazmerno velika in blizu občinskega centra, bo najverjetneje brez večjih težav obdržala svoj demografski potencial.

Bodoči razvoj naselja in regije bi vsekakor moral ishajati iz lokalnih značilnosti, posebnosti in pobud, kar terjá razmišljanja o ustrežnejšem zaposlovanju prebivalstva, kjer še posebej pomembno vlogo igra kmečko prebivalstvo in kmečka delovna sila.

1. Demográfiai viszonyok

Az idei kutatótáborban kérdőívek segítségével 152 háztartás adatait mértük fel és az összlakosság körülbelül 80 százalékát vontuk be munkánkba. Ez 541 lakost tesz ki.

Az életfa (korfa) segítségével, amely a külföldi vendégmunkásokat is jelöli, megállapítottuk, hogy Gyertyános lakossága öregszik, annak ellenére, hogy a fiatalok száma (20 és 30 év között) nagy és ezért a természetes szaporulat is kedvező.

Nagy változásokat okoztak a vándorlások, ezek már a 19-edik században elkezdődtek. Az utóbbi időben különösképpen az a lakosság költözik el a faluból, amelynek magasabb foku a képzettsége. Többnyire külföldre vándorolnak (36,3 százalék) vagy a többi nemzetiségileg vegyesen lakott településekbe (19,2 %).

Gyertyános lakossága nagyon aktív, hisz a legtöbb munkaviszonyban lévő lakos és nyugdíjas is földműveléssel is foglalkozik.

A falu lakosságának a képzettsége nagyon alacsony, a legtöbbjük csak az elemi iskolát fejezte be (48,5 %). A második világháború után emelkedett azoknak a száma, akik négy éves középiskolát fejeztek be. Sajnos a főiskolával és egyetemi végzettséggel rendelkezők száma alacsony - vagyis csak a lakoságnak a 3,6 százaléka.

Kérdőíves kutatómunkánk kimutatta, hogy a háztartások felszereltsége nem megfelelő. Az egyik legnagyobb problémát a telefonellátás hiányossága okozza, ezért a közeljövőben a telefonhálózat fejlesztését tervezik a Gyertyánosiak.

Tabela 1: Starostna in spolna struktura prebivalcev

starost	moški	ženske	skupaj	%
80 in več	4	8	12	2,2
70 - 79	18	21	39	7,2
60 - 69	22	40	62	11,5
50 - 59	37	40	77	14,2
40 - 49	32	28	60	11,1
30 - 39	42	33	75	13,9
20 - 29	55	37	92	17,0
10 - 19	30	34	64	11,8
0 - 9	33	27	60	11,1
Skupaj	273	268	541	100,0

Tabela 2: Kam se odseljujejo iz Gaberja (v %)

Območje	št.	%
naselja na NMO	28	19,2
drugam v Prekmurje	17	11,6
v druge občine Slovenije	10	6,8
v druge republike SFRJ	7	4,8
v tujino	53	36,3
Lendava (mesto)	28	19,2
Murska Sobota (mesto)	3	2,1
Skupaj	146	100,0

Tabela 3: Vzrok odselitve iz Gaberja

	št.	%
poroka	74	50,6
stanovanje	13	8,9
zaposlitev	43	29,5
izobraževanje	2	1,4
boljše bivalno okolje	9	6,2
drugo	5	3,4
Skupaj	146	100,0

Tabela 4: Starost izseljenih prebivalcev

starost	št.	%
do 19	47	32,2
20 - 24	60	41,1
25 - 29	23	15,8
30 - 34	11	7,5
35 in več	5	3,4
Skupaj	146	100,0

Tabela 5: Izobrazba odseljenih (ob odselitvi)

vrsta izobrazbe	št.	%
manj kot 4 leta Oš	2	1,4
4 - 7 let Oš	7	4,8
8 let Oš	57	39,1
srednja (2 in 3 letna)	30	20,5
srednja (4 letna)	32	21,9
višja, visoka	14	9,6
neznano	4	2,7
Skupaj	146	100,0

Tabela 6: Od kje so se priselili v Gaberje (v %)

Območje	št.	%
drugo naselja na NMO	80	60,2
drugo naselje v Prekmurju	32	24,1
iz drugih občin Slovenije	10	7,5
iz drugih republik Jugoslavije	4	3,0
iz tujine	7	5,3
Skupaj	133	100,0

Tabela 7: Vzroki priselitve v Gaberje po obdobjih

Obdobje	Vzrok					Skupaj
	poroka	stanovanje	zaposlitev	boljše bivalno okolje	drugo	
do 1945	9	3	2	7	-	21
1946-1960	17	2	-	2	-	21
1961-1970	14	10	2	3	-	29
1971-1980	12	14	-	-	-	26
po 1980	15	13	-	7	1	36
Skupaj	67 (50,4%)	42 (31,6%)	4 (3,0%)	19 (14,3%)	1 (0,8%)	133 (100%)

Tabela 8: Aktivnost prebivalstva v Gaberju

	št.	%
kmet	85	15,7
delavec	221	40,9
samostojni obrtnik	4	0,7
brezposelen	3	0,6
šoloobvezen otrok	41	7,6
dijak	19	3,5
študent	7	1,3
upokojenec	50	9,2
kmečki upokojenec	37	6,8
ostalo vzdrževano preb.	74	13,7
Skupaj	541	100,0

Tabela 9: Izobrazba prebivalstva, starejšega od 14 let

	št.	%
manj kot 4 leta Oš	14	3,2
4-7 let Oš	42	9,5
8 let Oš	214	48,5
srednja (2 ali 3 letna)	92	20,9
srednja (4 letna)	63	14,3
višja, visoka	16	3,6
Skupaj	441	100,0

Tabela 10: Opremljenost gospodinjstev v Gaberju

	št.	% od vseh gospodinjstev
tekoča voda v hiši	142	93,4
stranišče v hiši	113	74,3
električna napeljava	152	100,0
kopalnica	122	80,2
radio	141	92,7
hladilnik	142	93,4
zmrzovalna skrinja	136	89,4
pralni stroj	133	87,5
televizor črnobeli	78	51,3
televizor barvni	57	37,5
motorno kolo	55	36,1
avtomobil	80	52,6
telefon	-	-

2. NARODNOSTNA PROBLEMATIKA

- Ildiko Kovač, Lendava
- Alenka Misjak, Črnomelj
- Milena Vukan, Maribor

2.1. UVOD

Gaberje je naselje, ki leži na narodnostno mešanem ozemlju, kjer živijo Slovenci (gre za kolonije iz bližnjih prekmurskih vasi) in Madžari. Pri anketiranju smo zajeli 152 gospodinjstev od katerih je 73 madžarskih, 49 slovenskih in 30 mešanih (slovenskih in madžarskih) gospodinjstev.

2.2. NEKATERE RAZLIKE MED GOSPODINJSTVI GLEDE NA NJIHOVO NARODNOSTNO STRUKTURO

Iz socio-ekonomske strukture je razvidno, da se pojavlja nekmečko prebivalstvo pri Madžarih, Slovencih in pri mešanih gospodinjstvih, medtem ko je čisto kmečko prebivalstvo veliko bolj prisotno pri madžarskem prebivalstvu.

Ugotavljali smo tudi izobrazbeno strukturo gospodinjstev in prišli do zaključkov, da imajo madžarska gospodinjstva kar v 49 % primerov nepopolno Oš oziroma Oš. Pri slovensko govorečih gospodinjstvih ta procent upada (33 %), pri mešanih gospodinjstvih pa je le 13 % gospodinjstev z nepopolno Oš. Višjo oziroma visoko šolo pa ima največ madžarsko-slovensko govorečih gospodinjstev (20 %), potem slovenska (4 %), njem pa sledijo madžarska (3 %). Lahko ugotovimo, da kažejo narodnostno mešana gospodinjstva na splošno boljšo strukturo, zlasti zaradi mlajšega prebivalstva.

2.3. ZNANJE JEZIKA

Iz tabel, ki smo jih sestavili, smo ugotovili, da je kar 95 % mladega prebivalstva (med 10 - 20 letom), ki dobro obvladajo oba jezika. Le redki so tisti, ki ne obvladajo madžarskega ali slovenskega jezika.

V splošnem lahko rečemo, da je pri mlajšem prebivalstvu znanje obeh jezikov veliko bolj prisotno, znanje materinega jezika pa s starostjo upada.

2.4. UPORABA JEZIKA

Pri anketiranju smo prišli do zaključka, da prebivalci Gaberja po potrebi uporabljajo tako madžarščino kot slovenščino.

Dvojezičnost je na razmeroma visokem nivoju, ponovno pa opažamo problem uporabe madžarskega jezika na delovnem mestu, na delegatskih funkcijah, na občinski upravi in pri zdravniku.

Pogovor z anketiranci je razkril tudi nekaj problemov in sicer pri starejših prebivalcih, ki ne obvladajo slovenski ali madžarski jezik ter imajo težave pri uporabi bodisi madžarščine ali slovenščine v javnosti.

2.5. INFORMIRANOST

Madžarski narodnosti zagotavlja Ustava SRS pravice do lastnega nacionalnega in kulturnega razvoja in s tem pravico do časopisov, oddaj, radijskih postaj, skratka imajo pravico do informiranosti v materinem jeziku. Na dvojezičnem območju imajo voj časopis NEPUJSAG, enkrat na mesec TV-oddajo MOSTOVI-HIDAK, radio Murska Sobota in Lendava v madžarskem jeziku. Med prebivalci Gaberja redno prebira časopis v madžarskem jeziku 35 % prebivalcev, občasno pa 37 %. Časopis v slovenskem jeziku redno spremlja 14 % prebivalcev, občasno pa 28 %. Časopise v drugih jeziki redno prebira 2 % prebivalcev, občasno 3 %.

Tednik NEPUJSAG glede na starostno strukturo gospodinjstev spremljajo vse generacije, pri delu starejšega prebivalstva pa je skoraj edini informacijski medij. Glede na pogovorni jezik v gospodinjstvu prebira tednik NEPUJSAG redno največ madžarsko govorečih gospodinjstev (53 %), sledijo jim mešana gospodinjstva (47 %) medtem ko tednik prebira le 4 % slovenskih gospodinjstev.

Kar pa se tiče spremljanja TV postaj največ spremljajo slovenske TV oddaje, sledijo jim avstrijske, madžarske in nato druge (Zagreb) TV oddaje. Enkrat mesečno je na TV sporedu oddaja HIDAK--MOSTOVI, ki prikazuje življenje na dvojezičnem področju. Iz dobljenih podatkov smo ugotovili, da to oddajo spremljajo v večjem številu Slovenci, nato mešano prebivalstvo, tem pa sledijo Madžari. Po starostni strukturi redno gledajo to oddajo največ mlado prebivalstvo (27 %) in pa starajoče (32 %). Opazili pa smo problem, da pri ostarelem prebivalstvu večina nima TV sprejemnikov.

2. Nemzetiségi problematika

Gyertyános nemzetiségi szempontból szpecifikus település, hiszen az 1.világháború után sok szlovén nemzetiségű lakos lett ide költöztetve a szomszédos muravidéki falvakból.

Hasonlóan mint a többi nemzetiségileg vegyese in, lakott településekben a magyar lakosság korösszetétele kedvezőtlen, tehát több az idősebb és az agrár-lakosság száma. A nemzetiségileg vegyes háztartásokban él a legfiatalabb lakosság. Naluk a legmagasabb a képzettség foka is. Ezt azzal magyarázhatnánk, hogy mindkét nemzetiségi közösség elég sokáig zárt-körű volt, és csak az utóbbi évtizedekben növekedett meg vegyes házasságok száma.

Kutatómunkánk részét a két nyelv ismerésének és használatának szenteltük. Mindkét nyelvet nagyon jól ismeri a lakosság 3/4, azoknak a száma; akik nem tudnak magyarul vagy szlovénul, pedig nagyon alacsony - csak 5 % avagy 2 %. A nyelvhasználatnál magas foku a kétnyelvűség, de meg mindig megállapíthatjuk, hogy kis

mértékben használják a magyar nyelvet az emberek a munkahelyükön, a küldöttrendszerben, a közsegi ügyintézésnél és az orvosnál.

Mindkét nemzetiség ugyanazon információs forrásokat használja, de egy kicsit eltérbe van helyezve az anyanyelven folyó információk átadását.

Tabela 11: Obvladanje madžarščine po starostnih skupinah
prebivalstva

	10-20 let		21-40		41-60		61 in več		Skupaj	
	št.	%	št.	%	št.	%	št.	%	št.	%
dobro	63	95,4	118	75,6	93	68,8	81	75,0	355	76,3
srednje	2	3,0	14	8,9	20	14,8	10	9,2	46	9,9
slabo	1	1,5	8	5,1	16	11,8	13	12,0	38	8,2
ne zna jezika	-		16	10,2	6	4,4	4	3,7	26	5,6
Skupaj	66	100	156	100	135	100	108	100	465	100

Tabela 12: Obvladanje slovenščine po starostnih skupinah
prebivalstva

	10-20 let		21-40		41-60		61 in več		Skupaj	
	št.	%	št.	%	št.	%	št.	%	št.	%
dobro	63	94,0	140	92,1	102	71,8	53	51,0	358	77,0
srednje	3	4,5	9	5,9	26	18,3	21	20,2	59	12,7
slabo	-		2	1,3	13	9,2	21	20,2	36	7,7
ne zna jezika	1	4,5	1	0,7	1	0,7	9	8,7	12	2,6
Skupaj	67	100	152	100	142	100	104	100	465	100

Tabela 13: Uporaba madžarščine in slovenščine na različnih področjih javnega življenja (v %)

	madžarsko slovensko oba jezika		
na delovnem mestu	15,7	33,6	50,7
v trgovini	23,6	30,9	45,5
pri zdravniku	15,8	38,4	45,8
pri veterinarju	17,3	33,3	49,4
na lokalni upravi	20,5	32,2	47,3
na delegatskem mestu	14,1	37,5	48,4
v cerkvi	20,2	27,5	52,3
na občinski upravi	13,7	35,8	50,5
pri športu, rekreaciji	14,0	30,5	55,5
s sosedi	32,6	26,0	41,4

Tabela 14: Starostna struktura in pogovorni jezik gospodinjstev

Starost gospodinjstev	Pogovorni jezik							
	madžarski		slovenski		madž.in slov.		Skupaj	
	št.	%	št.	%	št.	%	št.	%
mlado	15	20,5	15	30,6	10	33,3	40	26,3
generacijsko	13	17,8	6	12,2	8	26,7	27	17,8
zrelo	10	13,7	12	24,5	9	30,0	31	20,4
starajoče	19	26,0	9	18,4	3	10,0	31	20,4
ostarelo	16	21,9	7	14,3	-	-	23	15,1
Skupaj	73	100	49	100	30	100	152	100

Tabela 15: Socioekonomska struktura in pogovorni jezik
gospodinjstev

Socioekonomska struktura	madžarki		slovenski		madž.in slov.		Skupaj	
	št.	%	št.	%	št.	%	št.	%
čisto kmečko	13	17,8	4	8,2	-	-	17	11,2
mešano, pre-								
težno kmečko	7	9,6	2	4,1	4	13,3	13	8,6
čisto mešano	13	17,8	8	16,3	2	6,7	23	15,1
mešano, pre-								
težno nekmečko	12	16,4	13	26,5	4	13,3	29	19,1
čisto nekmečko	28	38,4	12	44,9	20	66,7	70	46,1
Skupaj	73	100	49	100	30	100	152	100

Tabela 16: Spremljanje tednika "Nepujsag" glede na pogovorni
jezik v gospodinjstvu

	Pogovorni jezik						Skupaj	
	madžarski		slovenski		madž.in slov.		št.	%
	št.	%	št.	%	št.	%	št.	%
redno	41	56,2	2	4,0	14	46,2	57	37,5
občasno	13	17,8	1	2,0	5	16,6	19	12,5
ne spremljajo	19	26,0	46	93,8	11	36,6	76	50,0
Skupaj	73	100	49	100	30	100	152	100

Tabela 17: Spremljanje tednika "Nepojisag" glede na starostno strukturo gospodinjstev

	mlado		generac.		zrelo		starajoče		ostarelo		Skupaj	
	št.	%	št.	%	št.	%	št.	%	št.	%	št.	%
redno	11	27,5	13	48,1	10	32,2	11	35,4	12	52,1	57	37,5
občasno	8	20,0	1	3,7	4	12,9	5	16,1	1	4,3	19	12,5
ne berejo	21	52,5	13	42,1	17	54,8	15	48,5	10	43,6	76	50,0
Skupaj	40	100	27	100	31	100	31	100	23	100	152	100

Tabela 18: Spremljanje TV postaj

TV postaje	redno		občasno		ne gledajo		Skupaj	
	št.	%	št.	%	št.	%	št.	%
slovenske	84	55,2	45	29,6	23	15,1	152	100
madžarske	40	26,3	51	33,5	61	40,1	152	100
avstrijske	47	30,9	57	37,5	48	31,5	152	100
druge	20	13,1	26	17,1	106	69,7	152	100

Tabela 19: Spremljanje oddaje HIDAK (MOSTOVI) glede na pogovorni jezik v gospodinjstvu

	madžarski		slovenski		madž.in slov.		Skupaj	
	št.	%	št.	%	št.	%	št.	%
redno	14	19,1	16	32,6	7	23,3	37	24,3
občasno	33	45,2	21	42,8	14	46,6	68	44,7
ne	26	35,6	12	24,4	9	30,0	47	30,9
Skupaj	73	100	49	100	30	100	152	100

Tabela 20: Spremljanje oddaje HIDAK glede na starostno strukturo gospodinjstev

	mlado		generac.		zrelo		starajoče		ostarelo		Skupaj	
	št.	%	št.	%	št.	%	št.	%	št.	%	št.	%
redno	11	27,5	5	18,5	6	19,3	10	32,2	5	21,7	37	24,3
občasno	19	47,5	17	62,9	16	51,6	10	32,2	6	26,1	68	44,7
ne	10	25,0	5	18,5	9	29,0	11	35,5	12	52,2	47	30,9
Skupaj	40	100	27	100	31	100	31	100	23	100	152	100

3. ZEMLJIŠKA RAZDROBLJENOST IN PROBLEMATIKA IZVAJANJA KOMASACIJ

- Marko Jakovac, Ljubljana
- Barbara Kranjec, Ljubljana
- Nataša Konestabo, Ivančna Gorica
- Suzana Szabo, Lendava

Vas Gaberje leži na poti med Mursko Soboto in Lendavo. Hiše so razporejene v strnjenem krogu, znotraj katerega se nahajajo obdelovalne površine.

Anketirali smo 152 gospodinjstev, ki štejejo skupno 542 prebivalcev. Povprečno pride na vsako gospodinjstvo 178 arov zemlje - od tega 153 arov obdelovalnih površin, ki so zelo razdrobljene. Delijo se na posamezne zemljiške kose, le-ti pa na parcele.

Parcelna karta katastrske občine Gaberje nam kaže, da so zemljišča boljše kakovosti razdrobljena na več manjših parcel, kot pa zemljišča slabše kvalitete.

Razdrobljena zemlja se nahaja predvsem v prej omenjenem gabrskem krogu. Travniki na severu so v večjih zemljiških kosih, v tej smeri je tudi manjša razdrobljenost njiv. Na južni strani pa je zemlja bolj razparcelirana. Sadovnjaki predstavljajo majhen del obdelovalnih površin, ki se pretežno nahajajo ob domačijah. Skrajni južni deli katastrske občine so zamočvirjeni, oziroma zaraščeni z gozdom, zaradi bližine Mure, kar povzroča višji nivo talne vode.

Glede na posestno strukturo je število parcel obdelovalnih površin in drugih zemljiških kategorij naslednje:

- njive	468
- sadovnjaki	58
- vinogradi	80
- travniki	173
- gozd	28
- neproduktivna zemljišča	168

Skupaj	935

Iz tega lahko sklepamo, da je v zasebni lasti največ njiv in travnikov in da so te obdelovalne površine najbolj razdrobljene. Zaradi ekonomičnosti kmetovanja je treba pogledati tudi število parcel oddaljenih nad 1 km od kmečkega doma. Takšnih je 1/3 parcel njiv in travnikov. Sadovnjaki so v veliki večini v skrajni bližini domačije. Vinogradi in gozd pa so skoraj v celoti bolj oddaljeni (vinogradi v Lendavskih Goricah).

Analiza posestne strukture nam je pokazala, da prevladujejo kmetije s samo 0,5 - 1 ha, sledijo pa jim obrati z 1 - 24 arov, šele nato pridemo do kmetij, na katerih je v manjši meri omogočena organizirana tržna pridelava (3 - 5 ha).

Ta podatek nam pove, da je to primerna površina zemljišč, katero lahko povprečna slovenska delavsko - kmečka družina obdeluje. Pri tem upoštevamo, da je najmanj eden zaposlen, poleg tega pa se ukvarjajo še z delom na kmetiji. Takšna površina je večinoma izkoriščena le za gojenje kultur za lastne potrebe. Tovrstna kmetijska politika sicer prispeva določene pridelke za lastne potrebe, vendar pa je dolgoročno zagovarjanje te smeri neustrezno, ker preprečuje koncentracijo zemljišč za potrebe tržno usmerjene pridelave. Najbrž ne bo več lahko dolgo zagovarjati takšno obliko kmetovanja, saj gre svetovni razvoj že dolgo v smeri zgoščevanja obdelovalnih površin in povečevanja velikosti kmetij. Današnja nezmožnost kmetij za obdelovanje velikih površin izvira iz dokaj zgrešene davčne in pomanjkljive ekonomske politike, ki delujeta omejevalno, ne pa vzpodbujevalno. Tako je

še vedno podana možnost, da ima vsakdo zemljo, ne glede na to ali je kmet, ali jo obdeluje s skrbjo dobrega gospodarja in ne glede na to ali se vključuje v načrtovane letne in srednjeročne proizvodne plane.

Ločimo dve obliki zemljiške razdrobljenosti:

- velikostna nam daje predstavo o velikosti posameznih kosov in stanju velikosti posestev,
- prostorska pa nam daje informacijo o razporeditvi kosov posesti v prostoru, kar lahko igra važno vlogo pri uvajanju kmetijske mehanizacije.

Po mnenju vaščanov je glavni vzrok za obstoječo kmetijsko razdrobljenost neustrezna dedovalna politika. Temelji na madžarskem dednem pravu, po katerem se vsa zemlja razdeli med potomce. Ta način dedovanja je tu že tradicija, zato je malo možnosti, da bi prišlo do sprememb. Drugi vzrok za zemljiško razdrobljenost je težnja ljudi, da ima vsakdo svojo zemljo.

Večina kmetov se komasacije ne zdijo potrebne, ker jih pesti dvom v novo odmero in kvaliteto zemljišč. Močno je nezaupanje med kmeti in družbenimi organi. Na komasacijo gledajo le v slabi luči. Predvidevamo, da bi ob ukinitvi zemljiškega maksimuma in ob večji sproščenosti kmetijske politike prišlo do propadanja manjših kmetov. Potrebna bi sicer bila nova delovna mesta, toda zemlja bi bila intenzivnejše in bolj ekonomsko izkoriščena. Vemo sicer, da zemljiška razdrobljenost prinaša v današnjih časih postranski dohodek in da je zato zemljiški maksimum sestavni del današnje politike - ta pa nas vodi v nazadnjaštvo. Brez strnjene posesti ni prihodnosti. Kmetje vidijo prednost komasacij v intenzivnejši izrabi obdelovalnih površin. S tem bi bil problem meja rešen, obdelava bi bila lažja, poraba neefektivnega delovnega časa bi se zmanjšala, možna bi bila tudi izraba vse mehanizacije.

Zaradi neperspektivnosti kmetovanja kmetje niso zainteresirani za povečanje površin. Se pravi da: neustrezna politika cen (visoke cene škropiv in gnojil, ter nizke odkupne cene pridelkov), neugodne možnosti pridobitve ustreznih kmetijskih strojev, nezaupanje kmetijski politiki, zavirajo kmetom razširitev svojih obdelovalnih površin.

Prizadevanja nekaterih političnih krogov, ki žele izvesti koncentracijo kmetijskih zemljišč na osnovi popolnega podružbljanja zasebnih kmetijskih zemljišč se zde večini anketiranih kmetov nesprejemljiva. Takšnega stališča se še posebej oprijemajo kmetje z veliko zemlje in mlajši kmetje, medtem ko manjši in starejši kmetje to politiko odobravajo s pridržki. Za takšen ukrep bi se odločili le, če bi lahko do popolnosti zaupali v odgovornost, poštenost in učinkovitost ustreznih političnih organov.

Kmetje večinoma, kljub komasacijam, ne nameravajo uvesti drugačne proizvodne usmeritve. Pravijo namreč, da se sprememba kulture ne splača. Maloprodajne cene niso v nobenem pravem sorazmerju z odkupnimi. Glavni vzrok pa so seveda majhne in prerazdrobljene posesti. Deloma bi lahko ta problem odpravili s komasacijo, katero pa ljudje odklanjajo. Tako se vrtimo v začaranem krogu - en problem sproži naslednjega. Kdo ali kaj bo ta krog prekinil???

3. A földek széttagoltsága és a tagosítás kivitelezésének a problematikája

Gyertyános a Murska Sobotát és Lendvát összekötő út mentén terül el. A falunak 541 lakosa van, ők 152 háztartásban élnek. Minden háztartásra átlag 178 ár termőföld jut.

A megművelt területek nagyon széttagoltak. Ez a széttagoltság a parcellák nagyságára és területre nézve is érvényes. A fő okok erre a nem megfelelő öröklési politika és az embereknek az a törekvése, hogy mindnek saját földje legyen.

A lakosság a meglévőn kívül nem talál más termelési irányzat utáni érdekeltséget. Ennek oka a birtokok széttagoaltsága.

A parasztok többsége úgy tartja, hogy a tagosítás nem szükséges, hisz hiányoznak erre a pozitív példák és bizalmatlanság van az emberek közt is. Tudatában vannak a tagosítás előnyeinek: tudják, hogy azzal intenzivebb a termőtalaj megművelése, kisebb az idővesztés - vagyis a nem effektív munkaidő és jobb a mechanizáció használatának a lehetősége is.

A parasztok nem érdekeltek, hogy megnöveljék a mezőgazdasági területeiket, mert meg vannak győződve, hogy ennek a gazdasági ágának nincs perspektívája. A többségük nem ért egyet azzal, sem, hogy a föld teljesen társadalmi tulajdonná váljon. De ez a vélemény nem általános. Minél nagyobb a birtok, annál nagyobb az előbb említett ajánlatok iránti ellenszenv.

Tabela 21: Parametri zemljiške izrabe glede na socialno
ekonomsko strukturo

	čisto kmečko	mešano pretežno kmečko	mešano enako- vredno	mešano pretežno nekmečko	čisto nekmečko	Skupaj
skupna posest	2865 povp. 168,5	6109 povp. 469,9	7436 povp. 323,3	5258,5 povp. 181,3	5350,8 povp. 76,4	27019,3 povp. 177,8
obdelo- valna zemlja	2447 povp. 143,9	5413 povp. 416,4	6510 povp. 283,0	4797,5 povp. 165,4	4176,3 povp. 59,7	23343,8 povp. 153,6
vino- gradi	100 povp. 5,9	143 povp. 11,0	286 povp. 12,4	217 povp. 7,5	392 povp. 5,6	1138 povp. 7,5

Tabela 22: Parametri zemljiške izrabe glede na starostno strukturo

	mlado	generacijsko	zrelo	starajoče	ostarelo	Skupaj
skupna posest	3721,8 povp. 93,0	7622,5 povp. 282,3	5508,5 povp. 117,7	6823,5 povp. 220,1	3343 povp. 145,3	27019,3 povp. 177,8
obdelovalna zemlja	3213,3 povp. 80,3	6678,5 povp. 247,4	4580 povp. 147,7	6060 povp. 195,5	2817 povp. 122,5	23343,8 povp. 153,6
vino-gradi	323 povp. 8,1	217 povp. 8,0	313 povp. 10,1	223 povp. 7,2	62 povp. 2,7	1138 povp. 7,5

Tabela 23: Parametri zemljiške izrabe glede na posestno strukturo

	skupna posest	obdelovalna	vinogradi
brez zemlje	321,3	158,3	24
povprečje	9,7	4,8	0,7
0,2-0,5 ha	771	562	75
povprečje	55,1	40,1	5,4
0,5-1 ha	2053,5	1655,5	102
povprečje	70,8	57,1	3,5
1 - 2 ha	3883	3419	399
povprečje	133,9	131,5	15,3
2 - 3 ha	4339,5	3914	158
povprečje	255,3	230,0	9,3
3 - 5 ha	8828	7858	189
povprečje	367,8	327,4	7,9
5 - 10 ha	5673	4789	161
povprečje	709,1	598,6	20,1
nad 10 ha	1150	988	30
povprečje	1150	988	30
Skupaj	27019,3	23343,8	1138
povprečje	177,8	153,6	7,5

Tabela 24: Izraba tal glede na socialno ekonomsko strukturo

	čisto kmečko	mešano pretežno kmečko	mešano enako- vredno	mešano pretežno nekmečko	čisto nekmečko	Skupaj
njive	1830 63,9	3515 57,5	4714 63,4	3117,5 59,4	3001,5 56,1	16178 59,9
sadovnjaki	12 0,4	107 1,8	54 0,7	105 2,0	151,5 2,8	429,5 1,6
vinogradi	100 3,5	143 2,3	286 3,8	217 4,1	392 7,3	1138 4,2
travniki	505 17,6	1648 27,0	1521 20,5	1258 23,9	661,3 12,4	5593,3 20,7
pašniki						
gozd	53 1,9	212 3,5	235 3,2	133 2,5	202 3,8	835 3,1
neprodukt. zemlja	365 12,7	484 7,9	626 8,4	428 8,1	942,5 17,6	2845,5 10,5
Skupaj	2865	6109	7436	5258,5	5350,8	26974,3

Tabela 25: Izraba tal glede na starostno strukturo

	mlado	genera- cijsko	zrelo	starajoče	ostarelo	Skupaj
njive	2248 60,4	4366,6 57,3	3218,5 58,4	4447 65,1	1898 56,8	16178 59,9
sadov- njaki	83 2,2	155 2,0	49,5 0,9	99 1,5	43 1,3	429,5 1,6
vino- gradi	323 8,7	217 2,8	313 5,7	223 3,3	62 1,9	1138 4,2
travniki	549,3 14,8	1940 25,5	999 18,1	1291 18,9	814 24,3	5593,3 20,7
pašniki						
gozd	65 1,7	121 1,6	286 5,2	243 3,6	120 3,6	835 3,1
neprod. zem.	453,5 12,2	823 10,8	642,5 11,7	520,5 7,6	406 12,1	2845,5 10,5
Skupaj	3721,8	7622,5	5508,5	6823,5	3343	27019,3

Tabela 26: Izraba tal glede na posestno strukturo

	njive	sadov-	vino.	travniki	gozd	neprod.	Skupaj
			gradi			zem.	
brez zemlje	40 12,4	8,5 2,7	24 7,5	9,3 2,9	-	239,5 74,5	321,3
0,2-0,5ha	388 50,3	38 4,9	75 9,8	61 7,9	1 0,1	208 27,0	771
0,5-1 ha	1374 66,9	89 4,3	102 5,0	88,5 4,3	24 1,2	376 18,3	2053,5
1-2 ha	2297 59,2	96 2,5	399 10,3	627 16,1	110 2,8	354 9,1	3883
2-3 ha	2730,5 62,9	43 1,0	158 3,7	1056 24,3	13 0,3	339 7,8	4339,5
3-5 ha	5458,5 61,9	92 1,0	189 2,1	2118,5 24,0	337 3,8	633 7,2	8828
5-10 ha	3110 54,8	48 0,9	161 2,8	1470 25,9	230 4,1	654 11,5	5673
nad 10 ha	780 67,8	15 1,3	30 2,6	163 14,2	120 10,4	42 3,7	1150
Skupaj	16178 59,9	429,5 1,6	1138 4,2	5593,3 20,7	83,5 3,1	2845,5 10,5	27019,3

Tabela 27: Posestna struktura z ozirom na socioekonomsko strukturo

	čisto kmečko	mešano pretežno kmečko	mešano enako- vredno	mešano pretežno nekmečko	čisto nekmečko	Skupaj
brez zemlje	4 23,5	-	-	1 3,4	28 40	33 21,7
0,2-0,5 ha	3 17,6	-	1 4,3	2 6,9	8 11,4	14 9,2
0,5-1 ha	1 5,9	-	2 8,7	4 13,8	22 31,4	29 19,1
1-2 ha	1 5,9	3 23,1	5 21,7	11 37,9	6 8,6	26 17,1
2-3 ha	4 23,5	2 15,4	5 21,7	4 13,8	2 2,8	17 11,2
3-5 ha	4 23,5	4 30,8	6 26,1	7 24,1	3 4,3	24 15,8
5-10 ha	-	4 30,8	3 13,0	-	1 1,4	8 5,3
nad 10 ha	-	-	1 4,3	-	-	1 0,6
Skupaj	17 100	13 100	23 100	29 100	70 100	152 100

Tabela 28: Posestna struktura z ozirom na starostno strukturo

	mlado	genera- cijsko	zrelo	starajoče	ostarelo	kombi- nirano	Skupaj
brez zemlje	17 42,5	2 7,4	3 9,7	4 12,9	7 30,4		33 21,7
0,2- 0,5 ha	2 5,0	2 7,4	7 22,6		3 13,0		14 9,2
0,5- 1 ha	12 30,0	2 7,4	7 22,6	4 12,9	4 17,4		29 19,1
1-2 ha	6 15,0	4 14,8	4 12,9	9 29,0	3 13,0		26 17,1
2-3 ha	2 5,0	6 22,2	2 6,4	3 9,7	4 17,4		17 11,2
3-5 ha	1 2,5	7 25,9	6 19,3	8 25,8	2 8,7		24 15,8
5-10 ha		4 19,8	2 6,4	2 6,4			8 5,3
nad 10 ha				1 3,2			1 0,6
Skupaj	40 100	27 100	31 100	31 100	23 100		152 100

Tabela 29: število parcel glede na socialnoekonomsko strukturo

	čisto kmečko	mešano pretežno kmečko	mešano enako- vredno	mešano pretežno nekmečko	čisto nekmečko	Skupaj
njive	52 3,1	96 7,4	113 4,9	97 3,3	110 1,6	468 3,1
sadovnjaki	4 0,2	9 0,7	12 0,5	12 0,4	21 0,3	58 0,4
vinogradi	8 0,5	15 1,2	16 0,7	14 0,5	29 0,4	82 0,5
travniki	23 1,4	36 2,8	45 2,0	47 1,6	22 0,3	173 1,1
pašniki	-					
gozd	3 0,2	6 0,5	8 0,3	3 0,1	8 0,1	28 0,2
neprod.	17 1,0	18 1,4	30 1,3	30 1,0	73 1,0	168 1,1
Skupaj	107 6,3	180 13,8	224 9,7	203 7,0	263 3,8	977 6,4

Tabela 30: število parcel glede na starostno strukturo

	mlado	genera- cijsko	zrelo	starajoče	ostarelo	Skupaj
njive	64 1,6	138 5,1	107 3,5	112 3,6	47 2,0	468 3,1
sadovnjaki	13 0,3	13 0,5	11 0,4	11 0,4	10 0,4	58 0,4
vinogradi	15 0,4	19 0,7	18 0,6	21 0,7	9 0,4	82 0,5
travniki	12 0,3	54 2,0	47 1,5	39 1,3	21 0,9	173 1,1
gozd	4 0,1	4 0,1	12 0,4	7 0,2	1	28 0,2
neprodukt. zemljišče	41 1,0	35 1,3	32 1,0	38 1,2	22 1,0	168 1,1
Skupaj	149 3,7	263 9,7	227 7,3	228 7,4	110 4,8	977 6,4

Tabela 31: število parcel glede na posestno strukturo

	njive	sadov- njaki	vino- gradi	trav- niki	pašniki	gozd	neprod. zem.	Skupaj
brez zemlje	12 0,4	2 0,06	2 0,1	4 0,1	-	-	30 0,9	50 1,5
0,2- 0,5 ha	16 1,1	6 0,4	4 0,3	2 0,1	-	-	15 1,1	43 3,1
0,5- 1 ha	65 3,2	13 0,4	14 0,5	8 0,3	-	4 0,1	29 1,0	133 4,6
1-2 ha	76 2,9	12 0,5	21 0,8	32 1,2	-	2 0,08	26 1,0	169 6,5
2-3 ha	83 4,9	7 0,4	13 0,8	30 1,8	-	4 0,2	17 17,0	154 9,1
3-5 ha	107 4,5	13 0,5	17 0,7	61 2,5	-	8 0,3	31 1,3	237 9,9
5-10ha	97 12,1	4 0,5	10 1,3	35 3,4	-	8 1	18 2,3	172 21,5
nad 10 ha	12 12,0	1 1,0	1 1,0	1 1,0	-	2 2,0	2 2,0	19 19,0
Sku- paj	468 3,1	58 0,4	82 0,5	173 1,1	-	28 0,2	168 1,1	977 6,4

Tabela 32: število nad 1 km oddaljenih parcel po zemljiški kategoriji glede na socialno ekonomsko strukturo

	čisto kmečko	mešano pretežno kmečko	mešano enako- vredno	mešano pretežno nekmečko	čisto nekmečko	Skupaj
njive	23	61	50	40	38	212
sadovnjaki	-	3	2	-	2	7
vinogradi	8	15	16	14	29	82
travniki	9	15	21	26	3	74
pašniki						
gozd	4	4	6	2	4	20
neprod. zemljišče	1	2	2	1	4	10
Skupaj	45	100	97	83	80	405

Tabela 33: število nad 1 km oddaljenih parcel po zemljiški kategoriji glede na starostno strukturo

	mlado	genera- cijsko	zrelo	starajoče	ostarelo	Skupaj
njive	35	76	38	42	21	212
sadovnjaki	2	2	1	1	1	7
vinogradi	15	19	18	21	9	82
travniki	6	27	23	14	4	74
pašniki						
gozd	2	3	9	6		20
neprod. zemljišče	2	3	4	1		10
Skupaj	62	130	93	85	35	405

Tabela 34: Število nad 1 km oddaljenih parcel po zemljiški kategoriji glede na posestno strukturo

		njive	sadov-	vinogradi	travniki	pašniki	gozd	nerod.	Skupaj
		njaki						zem.	paj
-----									
brez									
zemlje	2			2					4
0,2-									
0,5 ha	1			4					5
0,5-									
1 ha	20	2		14	1		2		39
1-2 ha	33			21	13			1	68
2-3 ha	39	2		13	7		3	4	68
3-5 ha	75	2		17	34		6	3	137
5-10 ha	35	1		10	18		8	2	74
nad									
10 ha	7			1	1		1		10

Skupaj	212	7		82	74		20	10	402

Tabela 35: Kaj je po vašem mnenju glavni vzrok za obstoječo zemljiško razdrobljenost glede na socio ekonomsko strukturo

	čisto kmečko	mešano pretežno kmečko	mešano enako- vredno	mešano pretežno polkmečko	čisto nekmečko	Skupaj
neustrezna dedovalna politika	14 66,7	12 52,2	16 47,0	23 52,2	33 56,9	98 54,4
neizvajanje določil o zaščiteneh kmetijah	1 4,8	1 4,3	2 5,9	1 2,3	2 3,4	7 3,9
nesposobnost odgovornih organov	-	1 4,3	1	2 4,5	3 5,2	6 3,3
dolgoletna družbena nezainteresiranost za razvoj kmetijstva	3 14,3	2 8,7	1 2,9	5 11,4	6 10,3	17 9,4
individualna miselnost kmeta	2 9,5	1 4,3	5 14,7	5 11,4	8 13,8	21 11,7
špekulacije	-	1 4,3	1 2,9	1 2,3	-	3 1,7
težnja, da ima vsakdo zemljo	1 4,8	4 17,3	9 26,5	6 13,6	4 6,9	24 13,3
naravni pogoji		1 4,3	-	1 2,3	2 3,4	4 2,2
Skupaj	21	23	34	44	58	180

Tabela 36: Kaj je po vašem mnenju glavni vzrok za obstoječo zemljiško razdrobljenost glede na starostno strukturo

	mlado	genera- cijsko	zrelo	stara-	ostarelo	Skupaj
neustrezna dedovalna politika	17 41,3	19 52,8	22 32,4	21 60,0	19 73,1	98 54,4
neizvajanje določil o zaščitениh kmetijah	1 8,4	2 5,5	1 2,4	1 2,8	2 7,7	7 3,9
nesposobnost odgovornih organov	2 4,9	1 2,8	2 4,8	1 2,8	1	6 3,3
dolgoletna družbena nezainteresiranost za razvoj kmetije	6 14,6	3 8,3	5 11,9	1 2,8	2 7,7	17 9,4
individualna miselnost kmeta	6 14,6	5 13,9	7 16,7	2 5,7	1 3,8	21 11,7
špekulacije		1 2,8		1 2,8	1 3,8	3 1,7
težnja, da ima vsak zemljo	6 14,6	4 11,1	5 11,9	8 22,8	1 3,8	24 13,3
naravni pogoji	3 7,3	1 2,8				4 2,8
Skupaj	41 100	36 100	42 100	35 100	26 100	180 100

Tabela 37: Kaj je po vašem mnenju glavni vzrok za obstoječo zemljiško razdrobljenost glede na posestno strukturo

	0,2- 0,5ha	0,5- 1ha	1-2 ha ha	2-3 ha	3-5 ha	5-10ha	nad 10ha	Skupaj
neus- trezna dedo- valna politika	13 56,5	19 48,7	23 60,5	15 50,0	20 54,0	7 63,6	1 50,0	98 54,4
neizva- janje določil o zašči- tenih kmetijah	-	3 7,7	1 2,6	2 6,7	1 2,7	-	-	7 3,9
nesposob- nost od- govornih organov	-	2 5,1	3 7,9		1 2,7	-	-	6 3,3
dolgoletna družbena nezainte- resiranost za razvoj	4 17,4	4 0,2	4 10,5	1 3,3	3 8,1	1 9,1		17 9,4
individu- alna mi- selnost kmeta	5 21,7	5 12,8	2 5,3	4 13,3	4 10,8	1 9,1	-	21 11,7
špekula- cije	-	-	-	1 3,3	2 5,4	-	-	3 1,7
težnja da ima vsakdo zemljo	1 4,3	5 12,8	4 10,5	5 16,7	6 16,2	2 10,8	1 50,0	24 13,3
naravni pogoji		1 2,6	1 2,6	2 6,7				4 2,2
Skupaj	23 100	39 100	38 100	30 100	37 100	11 100	2 100	180 100

Tabela 38: Vpliv komasacij na obseg in gospodarnost proizvodnje glede na socialno ekonomsko strukturo

	čisto kmečko	mešano pretežno kmečko	mešano enako-	mešano pretežno nekmečko	čisto nekmečko	Skupaj
intenzivna izraba vseh površin	5 33,4	8 47,1	10 34,5	13 36,1	20 39,2	56 37,8
lažja orga- nizacija dela	2 13,4	3 17,6	6 20,7	6 16,7	7 13,7	24 16,2
možna uporaba vse potrebne mehanizacije	1 6,7	1 5,9	4 13,8	3 8,4	8 15,7	17 11,5
manjša poraba neefektivnega delovnega časa	7 46,7	5 29,4	9 31,0	14 38,9	16 31,4	51 34,5
Skupaj	15 100	17 100	29 100	36 100	51 100	148 100

Tabela 39: Vpliv komasacij na obseg in gospodarnost proizvodnje glede na starostno strukturo

	mlado	genera- cijsko	zrelo	starajoče	ostarelo	Skupaj
intenziv- nejša izraba vseh površin	16 50,0	16 48,5	8 25,0	10 33,4	6 30,0	56 37,8
lažja organi- zacijska dela	3 9,4	6 18,2	6 18,8	5 16,7	4 20,0	24 16,2
možna uporaba vse potrebne mehanizacije	5 15,6	1 3,0	6 18,8	1 3,4	4 20,0	17 11,5
manjša poraba neefektivnega delovnega časa	8 25,0	10 30,3	13 40,6	14 46,7	6 30,0	51 34,5
Skupaj	32 100	33 100	32 100	30 100	20 100	148 100

Tabela 40: Vpliv komasacij na obseg in gospodarnost proizvodnje glede na posestno strukturo

	0,2- 0,5ha	0,5- 1 ha	1-2ha	2-3ha	3-5ha	5-10ha	nad 10ha	Skupaj
inten.iz- raba vseh površin	5 31,3	12 34,3	11 32,4	9 40,9	14 45,2	4 50,0	1 50,0	56 37,8
lažja or- ganizaci- ja dela	3 18,8	6 17,1	7 20,6	4 18,2	3 9,7	1 12,5		24 16,2
možna upo- raba vse potrebne mehani- zacije	4 25,0	3 8,6	3 8,8	3 13,6	4 12,9			17 11,5
manjša poraba neefek. del.časa	4 25,0	14 40	13 38,2	6 27,3	10 32,3	3 37,5	1 50,0	51 34,5
Skupaj	16 100	35 100	34 100	22 100	31 100	8 100	2 100	148 100

Tabela 41: Ali se vam zdiyo komasacije potrebne?

	čisto kmečko	mešano pretežno kmečko	mešano enako- vredno	mešano pretežno nekmečko	čisto nekmečko	Skupaj
da	23,1 3	7,7 1	8,7 2	17,2 5	17,1 7	15,1 18
ne	53,8 7	76,9 10	78,3 18	55,2 16	53,7 22	61,3 73
nima mnenja	23,1 3	15,4 2	13 3	27,6 8	29,2 12	23,5 28
Skupaj	13 100	13 100	23 100	29 100	41 100	119 100

Tabela 42: Ali se vam zdiyo komasacije potrebne?
(starostna struktura)

	mlado genera- cijsko	zrelo	stara- joče	ostarelo	Skupaj	
da	19,2 5	15,4 4	15,4 4	7,7 2	20 3	15,1 18
ne	61,5 16	69,2 18	50 13	73,1 19	46,7 7	61,3 73
nima mnenja	19,2 5	15,4 4	34,6 9	19,2 5	33,4 5	23,5 28
Skupna	26 100	26 100	26 100	26 100	15 100	119 100

Tabela 43: Ali se vam zdiyo komasacije potrebne?
(posestna struktura)

	da	ne	nima mnenja	Skupaj
0,2 - 0,5 ha	2 14,3	7 50	5 35,7	14 100
0,5 - 1 ha	3 10,3	14 48,3	12 41,4	29 100
1 - 2 ha	3 11,5	15 57,7	8 30,8	26 100
2 - 3 ha	2 11,8	14 82,4	1 5,9	17 100
3 - 5 ha	6 25 %	16 66,7	2 8,4	24 100
5 - 10 ha	2 25	6 75	-	8 100
nad 10 ha	-	1 100	-	1 100
Skupaj	18 15,1	73 61,3	28 23,5	119 100

Tabela 44: Koliko ha kmetijskih zemljišč bi lahko obdelovali ob povečanju zemljiškega maksimuma glede na socio-ekonomsko strukturo

	čisto kmečko	mešano pretežno	mešano enako-	mešano pretežno	čisto nekmečko	Skupaj
do 5 ha	2 15,4	1 7,7	-	4 13,8	2 4,9	9 7,6
5-10 ha	1 7,7	3 23,1	1 4,3	1 3,4	2 4,9	8 6,7
10-15 ha		2 15,4	1 4,3			3 2,5
15-20 ha			2 9,7			2 1,7
20-30 ha			1 4,3		1 2,4	2 1,7
30-50 ha					1 2,4	1 0,8
nad 50 ha				1 3,4	1	1 0,8
kmetija ni zainteresi- rana za povečanje površin kmetijskih zemljišč	10 76,9	7 53,8	18 78,3	23 79,4	35 85,4	93 78,2
Skupaj	13 100	13 100	23 100	29 100	41 100	119 100

Tabela 45: Koliko ha kmetijskih zemljišč bi lahko obdelali ob povečanju zemljiškega maksimuma glede na starostno strukturo

	mlado	genera- racijsko	zrelo	starajoče	ostarelo	Skupaj
do 5 ha	3 11,5	3 11,5	-	3 11,5	-	9 7,6
5-10 ha	2 7,7	3 11,5	1 3,8	1 3,8	1 6,7	8 6,7
10-15 ha	-	1 3,8	1 3,8	1 3,8	-	3 2,5
15-20 ha			1 3,8		1 6,7	2 1,7
20 - 30 ha	1 3,8			1 3,8		2 1,7
30 - 50 ha				1 3,8		1 0,8
nad 50 ha		1 3,8				1 0,8
kmetija ni zainteres. za pove- čanje površin kmet.zem.	20 77,0	18 69,4	23 88,6	19 73,1	13 86,6	93 78,2
Skupaj	26 100	26 100	26 100	26 100	15 100	119 100

Tabela 46: Koliko ha kmetijskih zemljišč bi lahko obdelovali ob povečanju zemljiškega maksimuma glede na posestno strukturo

	0,2- 0,5ha	0,5- 1ha	1-2ha	2-3ha	3-5ha	5-10ha	nad 10ha	Skupaj
do 5ha		2 6,9	1 3,8	3 17,6	3 12,5			9 7,6
5-10ha	1 7,1	1 3,4	1 3,8		4 16,7	1 12,5		8 6,7
10-15ha						3 37,5		3 2,5
15-20ha		1 3,4			1 4,2			2 1,7
20-30ha		1 3,4					1 100	2 1,7
30-50 ha					1 4,2			1 0,8
nad 50ha		1 7,1						1 0,8
kmetija ni zaint. za povečanje površin kmet. zem.	12 85,8	24 82,9	24 92,3	14 82,4	15 62,5	4 50,0		73 78,2
Skupaj	14 100	29 100	26 100	17 100	24 100	3 100	1 100	119 100

Tabela 47: Glavne ovire pri izvajanju komasacij glede na socialno ekonomsko strukturo

	čisto kmečko	mešano pretežno kmečko	mešano enako- vredno	mešano pretežno nekmečko	čisto nekmečko	Skupaj
nezaupanje	6	8	13	14	12	53
med kmeti	31,6	34,8	34,2	30,4	18,7	27,9
pomanjkanje sredstev	3	1	4	4	5	17
	15,8	4,3	10,5	8,7	7,8	8,9
nezaintere- siranost kmetov	2	5	3	11	18	39
	10,5	21,7	7,9	23,9	28,1	20,5
nezaintere- siranost polkmetov in nekmetov	3	-	4	3	2	12
	15,8		10,5	6,5	3,1	6,3
neustrezne naravne razmere	1	-	1	4	1	7
	5,3		2,6	8,7	1,6	3,7
pomanjkanje pozitivnih izkušenj	3	4	5	5	15	32
	15,8	17,4	13,1	10,8	23,4	16,8
slabo načrtovanje akcije	1	2	8	4	7	22
	5,3	8,7	21,0	8,7	10,9	11,6
drugo	-	3	-	1	4	8
		13,0		2,2	6,2	4,2
Skupaj	19	23	38	46	64	190
	100	100	100	100	100	100

Tabela 48: Glavne ovire pri izvajanju komasacij glede na starostno strukturo

	mlado generacij- sko		zrelo	stara- joče	ostare- lo	kombini- rano	Skupaj
nezaupanje med kmeti	7 17,1	13 30,9	13 27,6	12 34,3	9 34,6		53 27,9
pomanjkanje sredstev	6 14,6	3 7,1	2 4,2	1 2,8	5 19,2		17 8,9
nezainteresiranost kmetov	7 17,1	11 26,2	8 17,0	5 14,3	8 30,8		39 20,5
nezainteresiranost polkmetov in nekmetov	4 9,7	3 7,1	1 2,1	3 8,6	1 3,8		12 6,3
neustrezne naravne razmere	2 4,9	2 4,8	2 4,2	1 2,8			7 3,7
pomanjkanje pozitivnih izkušenj	8 19,5	4 9,5	9 19,1	8 22,8	3 11,5		32 16,8
slabo načrtovane akcije	6 14,6	4 9,5	8 17,0	4 11,4			22 11,6
drugo	1 2,4	2 4,8	4 8,5	1 2,8			8 4,2
Skupaj	41 100	42 100	47 100	35 100	26 100		190 100

Tabela 49: Glavne ovire pri izvajanju komasacij glede na posestno strukturo

	0,2- 0,5ha	0,5- 1ha	1-2ha	2-3ha	3-5ha	5-10ha	nad 10ha	Skupaj	
nezaupanje med kmeti	4 20,0	11 23,4	11 27,5	9 32,1	10 24,4	5 38,5	1 100	53 27,9	
pomanjkanje sredstev	3 15,0	5 10,6	3 7,5	3 10,7	2 4,9	1 7,7	-	17 8,9	
nezainteresiranost kmetov	6 30,0	10 21,3	5 12,5	7 25,0	10 24,4	1 7,7	-	39 20,5	
nezainteresiranost polkmetov in nekmetov	2 10,0	3 6,4	2 5,0	1 3,6	4 9,7			12 6,3	
neustrezne naravne razmere	1 5,0		3 7,5	3 10,7				7 3,7	
pomanjkanje pozitivnih izkušenj	1 5,0	7 14,9	11 27,5	3 10,7	7 17,1	3 23,7		32 16,8	
slabo načrtovane akcije	2 10,0	9 19,1	3 7,5	1 3,6	4 9,7	3 23,1		22 11,6	
drugo	1 5,0		2 5,0	1 3,6	4 9,7			8 4,2	
Skupaj	20 100		47 100	40 100	28 100	41 100	13 100	1 100	190 100

Tabela 50: Ali bi od odpravi zemljiške razdrobljenosti prišli na drugačno proizvodno usmerjenost glede na socialnoekonomsko strukturo

Smeri usmeritve: - pšenica
- koruza
- sladkorna pesa

	čisto kmečko	mešano pretežno kmečko	mešano enako-vredno	mešano pretežno nekmečko	čisto nekmečko	Skupaj
da	3 23,1	1 7,7	2 8,7	5 17,2	7 17,1	18 15,1
ne	6 46,2	11 84,6	18 78,3	16 55,2	22 53,7	73 61,3
nima mnenja	4 30,7	1 7,7	3 13	8 27,6	12 29,2	28 23,5
Skupaj	13 100	13 100	23 100	29 100	41 100	119 100

Tabela 51: Ali bi ob odpravi zemljiške razdrobljenosti prišli na drugačno proizvodno usmerjenost glede na starostno strukturo

	mlado	generacijsko	zrelo	starajoče	ostarelo	Skupaj
da	5 19,2	4 15,4	4 15,4	2 7,7	3 20	18 15,1
ne	16 61,5	18 69,2	13 50	19 73,1	7 46,7	73 61,3
nima mnenja	5 19,2	4 15,4	9 34,6	5 19,2	5 33,3	28 23,5
Skupaj	26 100	26 100	26 100	26 100	15 100	119 100

Tabela 52: Ali bi ob odpravi zemljiške razdrobljenosti prišli na drugačno proizvodno usmerjenost glede na posestno strukturo

	0,2-0,5ha	0,5-1	1-2	2-3	3-5	6-10	nad 10 ha	Skupaj
da	2	3	3	2	6	2		18
	14,3	10,3	11,5	11,8	25	25		15,1
ne	7	14	15	14	16	6	1	73
	50	48,3	57,7	82,3	66,7	75	100	61,3
nima mnenja	5	12	8	1	2			28
	35,7	41,4	30,8	5,9	8,3			23,5
Skupaj	14	29	26	17	24	8	1	119
	100	100	100	100	100	100	100	100

Tabela 53: Kaj menite o popolnem podružbljanju kmetijske zemlje, če bi se dala v dolgoletni zakup tistemu, ki bi jo obdeloval s skrbjo dobrega gospodarja? Ali se vam zdi takšen ukrep sprejemljiv (glede na socialno-ekonomsko strukturo)

	čisto kmečko	mešano pretežno kmečko	mešano enako- vredno	mešano pretežno nekmečko	čisto nekmečko	Skupaj
da	8	5	11	15	15	54
	61,5	38,5	47,8	51,7	36,6	45,4
ne	4	6	11	11	20	52
	30,8	46,1	47,8	37,9	48,8	43,7
nima mnenja	1	2	1	3	6	13
	7,7	15,4	4,3	10,4	14,6	10,9
Skupaj	13	13	23	29	41	119
	100	100	100	100	100	100

Tabela 54: Kaj menite o popolnem podružbljanju kmetijske zemlje, če bi se dala v dolgoletni zakup tistemu, ki bi jo obdeloval s skrbjo dobrega gospodarja? Ali se vam zdi takšen ukrep sprejemljiv? (glede na starostno strukturo)

	mlado	genera- cijsko	zrelo	starajoče	ostarelo	Skupaj
da	11 42,3	10 38,5	12 46,1	11 42,3	10 66,7	54 45,4
ne	11 42,3	11 42,3	14 53,8	12 46,1	3 20,0	52 43,7
nima mnenja	4 15,4	5 19,2	-	3 11,5	2 13,3	13 10,9
Skupaj	26 100	26 100	26 100	26 100	15 100	119 100

Tabela 55: Kaj menite o podružbljanju kmetijske zemlje, če bi se dala v dolgoletni zakup tistemu, ki bi jo obdeloval s skrbjo dobrega gospodarja? Ali se vam zdi takšen ukrep sprejemljiv? (glede na posestno strukturo)

	0,2-0,5ha	0,5-1ha	1-2ha	2-3ha	3-5ha	5-10	nad 10	Skupaj
da	8 57,1	9 31,0	11 42,3	8 47,0	14 58,3	4 50,0	-	54 54,4
ne	4 28,6	15 51,7	11 42,3	8 47,0	9 37,5	4 50,0	1 100,0	52 43,7
nima mnenja	2 14,3	5 17,2	4 15,4	1 5,9	1 4,2	-	-	13 10,9
Skupaj	14 100	29 100	26 100	17 100	24 100	8 100	1 100	119 100

4. DELO NA KMETIJI

- Tanja Turk, Lendava
- Eva L rinc, Lendava
- Renata Jakše, Črnomelj

V vasi Gaberje je opazna razla prevlada mladih gospodinjstev z 26,9 %, najmanj pa je ostarelih gospodinjstev, ki tvorijo 14,5 %. V čistih kmečkih gospodinjstvih ni mladih ljudi ampak so pretežno ostareli (58,8 %). V mešanih pretežno kmečkih gospodinjstvih je opazna odsotnost mladih gospodinjstev, prevladujejo pa generacijska z vsemi tremi kategorijami: mlado, srednjo in staro generacijo. V mešanih enakovrednih gospodinjstvih tvorijo večji delež zrela gospodinjstva, ki jih tvorijo člani stari od 20 - 60 let. Pri pretežno nekmečkih gospodinjstvih se poveča delež mladih gospodinjstev, toda še vedno prevladujejo generacijska in zrela gospodinjstva. V čistih nekmečkih gospodinjstvih pa še močno prevladujejo mlajše družine z 51 %. Delež ostale starostne kategorije pa se manjša. Največ gospodinjstev v Gaberju je nekmečkih in mešanih pretežno nekmečkih. Njihovo število narašča, medtem ko število čistih kmečkih in mešanih pretežno kmečkih gospodinjstev upada.

4.1. KMETIJSKA MEHANIZACIJA

Najbolj opremljena gospodinjstva s kmetijskimi stroji so mešana pretežno kmečka, sledijo jim pa mešana enakovredna gospodinjstva. Najmanj opremljena gospodinjstva so seveda čista nekmečka, vendar imajo v primerjavi s čistimi kmečkimi gospodinjstvi opazen delež. Od vseh strojev najbolj prevladuje traktor. Gospodinjstva v katerih prevladuje ostarelo prebivalstvo, zaradi pomanjkanja sredstev težje uvajajo modernizacijo kmetij kot gospodinjstva z mlado in generacijsko strukturo. To je razvidno

iz pestrosti kmetijskih strojev v posameznih mlajših gospodinjstvih in omejitve na najnujnejše stroje pri starajočih in ostarelih gospodinjstvih. Največ strojev imajo gospodinjstva z veliko obdelovalne zemlje in sicer prevladuje, kot že rečeno, traktor ter njegovi najnujnejši priključki kot so: obračalnik, sejalnik, trosilnik mineralnih gnojil in sod za gnojevko. Na kmetijah, večjih od 2 ha, se pojavljajo silosi, ki kažejo na modernejše oblike kmetovanja, samo na največjih kmetijah, večjih od 5 ha, pa se, čeprav redki, pojavljajo molzni stroji.

Do leta 1965 ne moremo govoriti o posodabljanju kmetijstva. Nabavljanje kmetijskih strojev je začelo opazno naraščati od 1970 let, višek pa je doseglo v obdobju 1976 - 1985. Pri tem imamo v mislih predvsem traktor in njegove priključke. Po letu 1985 pa nakup zaradi manjših investicijskih možnosti stagnira.

Opazno je, da se večina kmetov ne vključuje v kmečke skupnosti. Tisti, ki pa se, nimajo več kot 5 ha zemlje. Ljudje se vključujejo največ v strojne in nato mlekarke skupnosti. Eno samo mešano pretežno nekmečko gospodinjstvo je vključeno v vinogradniško skupnost. Od celotne populacije gospodinjstev se vključuje 8 % v različne kmečke skupnosti.

4.2. POSEDOVANJE ŽIVINE

86 % vseh gospodinjstev ima živino, pri tem smo upoštevali tudi perutnino. Nadpovprečna je zastopanost pri generacijskih in starajočih družinah. (Glede na socioekonomsko strukturo je največ takšnih v skupinah mešano pretežno nekmečkih in mešano enakovrednih gospodinjstev).

Največ živine imajo gospodinjstva s 5 - 10 ha zemlje povprečno 8,6 GVŽ. Tudi edina kmetija, ki ima več kot 10 ha ima kar 17,1 GVŽ.

V zadnjih desetih letih se je živinski fond zmanjšal skoraj za polovico. Glede na starostno strukturo se je število GVŽ od leta 1978 do 1988 zmanjšalo. Najbolj izrazito pri ostarelih in starajočih gospodinjstvih, najmanj pa pri generacijskih gospodinjstvih.

Z ozirom na socioekonomsko strukturo se je število GVŽ najbolj zmanjšalo pri čistih kmečkih in čistih nekmečkih gospodinjstvih, najmanj pa pri mešanih pretežno kmečkih gospodinjstvih.

Glede na posestno strukturo se je število GVŽ v vseh velikostnih skupinah zmanjšalo, razen pri največjih kmetijah z več kot 5 ha, kjer se je povečalo.

V vasi je obremenitev obdelovalne površine z živino 1,26 GVŽ na 1 ha, kar lahko smatramo, kot dokaj nizko obremenitev, obenem pa je to pokazatelj večjega usmerjanja v poljedelstvo. Največ GVŽ leta 1988 imajo kmetje, ki imajo 3-5 ha zemlje. V glavnem so to mešana pretežno kmečka in mešana enakovredna gospodinjstva s pretežno generacijsko in starajočo populacijo.

4.3. TRŽNOST KMETOVANJA

V tržno pridelavo je vključenih 63,9 % gospodinjstev z več kot 20 ari zemlje. V nadpovprečni meri so to generacijska in starajoča gospodinjstva. Opazno je, da svoje pridelke prodaja vse več gospodinjstev z naraščanjem velikosti kmetij. Prodaja pridelkov je v glavnem organizirana preko kmetijske zadruga. Nekaj pa je tudi takšnih kmetij, kamor kupci pridejo sami na dom. Preko posrednikov na živilskem trgu pa se v Gaberju tržni viški ne prodajajo, pač pa sta dva, ki prodajata sama na živilskem trgu. Najpomembnejši tržni pridelki so v glavnem v vseh skupinah žito, krompir, mleko, v manjši meri pa goveje in svinjsko meso. Pri ostarelih gospodinjstvih je opazno, da se pomen poljščin zmanjšuje na račun prodaje sadja in mleka. Podobno opazimo tudi z ozirom na socioekonomsko strukturo prebivalstva, kjer so za nekmečko prebivalstvo glavni dohodkovni viri svinjsko meso, vino, sadje in jajca.

Ljudje z malo zemlje imajo največ dohodka od prodaje vina in krompirja, pri tistih z malo več zemlje imajo skoraj vsi pridelki enak pomen, pri tistih z največ zemlje pa je najpomembnejša prodaja govejega mesa, vina ter mleka, delež žitaric pa se zmanjša.

50 % gospodinjstev ne prodaja svoje pridelke, večini ostalih gospodinjstev pa prinaša kmetovanje do četrtnine vsega dohodka. Do polovice dohodka prinese kmetovanje v nadpovprečni meri zreli in starajoči populaciji, mešano pretežno kmečkega in mešano enakovrednega značaja na kmetijah z več kot 3 ha zemlje. Več kot tri četrtnine dohodka iz kmetijstva dobi vsega šest kmetij ali 3,9 % celotne populacije gospodinjstev. Najdemo jih v skupini generacijskih in starajočih gospodinjstev, z ozirom na socioekonomsko strukturo v skupinah čistih kmečkih, mešanih pretežno kmečkih, mešanih enakovrednih, mešanih pretežno nekmečkih in čistih nekmečkih gospodinjstev, z ozirom na posestno strukturo pa predvsem na največjih kmetijah. Pri tem pa moramo omeniti, da tudi večina največjih kmetij dobi manj kot polovico dohodkov od kmetovanja.

4.4. PROBLEMATIKA NASLEDSTVA

V polovici primerov imajo kmetije naslednika. Najmanj je takšnih primerov, ko o nasledniku ne premišljujejo, ker je gospodar še mlad. Zaradi neustrezne dedne politike se posestva drobijo, zato je veliko primerov, ko se gospodar ne more odločiti o prevzemniku. Pri 20 % kmetij pa naslednika ni. Žal je med njimi kar 5 kmetij z več kot 5 ha zemlje. Zanimivo pa je, da se problem z naraščanjem starosti stopnjuje.

Ob pravilni zasnovi kmetijske politike, bi lahko takšno stanje izkoristili tudi v pozitivno smer, saj bi se na račun kmetij brez naslednika krepili močni perspektivni obrati, na katerih bi bilo možno bolj ekonomično kmetovati.

Mezőgazdasági munka

Gyertyánosban fiatal összetételű családok - háztartások vannak enyhe többségben.

A paraszt családokban többnyire idősebb emberek élnek, észre lehet venni hogy hiányoznak a mezőgazdasággal foglalkozó fiatalok. A birtokok gépekkel való felszereltsége a vegyes munkás-- paraszt családoknál a legjobb. A mezőgazdaság modernizálására az idősebb lakosság kevesbé hajlamos. A gépezet beszerzése 1965 után kezdődött el, az 1970-től 1985-ig tartó időszakban érte el legmagasabb fokát, majd 1985 után a gépvásárlás hanyatlani kezdett. A falusi lakosság különösen a fejfelvásárlás és a gépezet ellátás térén kapcsolódik be mezőgazdasági közösségekbe.

A háztartások 86 % rendelkezik állatállománnyal. Az utolsó tíz esztendőben az állatok száma csökkent. A legtöbb állattal rendelkező mezőgazdaságoknak 3 hektárnál nagyobb földjük van.

A piacra irányuló termelésbe a háztartások 61 % van bevonva. Az eladás a termelőszövetkezetek közvetítésével folyik, nem pedig magán - uton. A legfontosabb piaci eladásra kerülő termékek a gabonafélék, a burgonya és a tej, csak kisebb mértékben a marha - es sertéshús. A kisebb gazdasággal rendelkező lakoságnak a legnagyobb jövedelmet a aor, a gyümölcs és a tojjáseladás nyújtja. A háztartások összjövedelmét számítva s mezőgazdaságból származó jövedelem az egy negyedénél kisebb. A birtokok felénél van Gyertyánosban örökös biztosítva, de sok az a példa, ahol az egyedüli örököst nehezebben határozzák meg a nem megfelelő öröklési politika miatt.

9

Tabela 56: Socioekonomska struktura z ozirom na starostno strukturo

	čisto kmečko	mešano pretežno kmečko	mešano enako- vredno	mešano pretežno nekmečko	čisto nekmečko	Skupaj
mlado	-	-	2 8,7	3 10,3	35 50,0	40 26,3
genera- cijsko	1 5,9	7 53,9	4 17,4	13 44,8	2 2,9	27 17,8
zrelo	3 17,4	1 7,7	7 30,4	6 20,7	14 20	31 20,4
stara- joče	3 17,4	4 30,8	6 26,1	7 24,1	11 15,7	31 20,4
osta- relo	10 58,8	1 7,7	4 17,4	-	8 11,4	23 15,1
kombi- nirano	-					
Skupaj	17 100	13 100	23 100	29 100	70 100	152 100

Tabela 57: Opremljenost s kmetijskimi stroji glede na socioekonomsko strukturo

	čisto kmečko	mešano pretežno kmečko	mešano enako- vredno	mešano pretežno nekmečko	čisto nekmečko	Skupaj
motorna	5	8	3	6	7	29
kosilnica	29,4	61,5	13,0	20,7	10,0	19
traktor	7	23	22	18	11	81
	41,1	176,9	95,6	62,0	15,7	53,3
obračalnik	4	9	13	10	2	38
	23,5	69,2	36,5	34,4	2,8	25,0
naklad.	-	3	1	1	1	6
prikolica		23,0	4,3	3,4	1,4	3,9
naklad.	-	2	-	-	-	2
vile		15,4				1,3
trosilnik	-	3	-	-	-	3
hl.gnoja		23,0				2,0
trosilnik	2	5	2	1	1	11
min.gnojil	11,8	38,5	8,7	3,4	1,4	7,2
sod za	1	3	4	4	1	13
gnojevko	58,8	23,0	17,4	13,7	1,4	8,5
sejalnik	5	9	14	7	3	38
	29,4	69,2	60,8	24,1	4,3	25,0
motokulti-	1	1	5	5	20	32
vator	58,8	7,7	21,7	17,2	28,5	21,0
silos	-	5	3	1	1	10
		38,5	13,0	3,4	1,4	6,6
molzni	-	2	2	-	-	4
stroj		15,4	8,7			2,6
motorna	7	8	10	11	20	56
žaga	41,1	61,5	43,5	37,9	28,5	36,8

Tabela 58: Opremljenost s kmetijskimi stroji glede na starostno strukturo

	mlado	genera- cijsko	zrelo	stara- joče	osta- relo	kombi- nirano	Sku- paj
motorna	8	9	4	5	3	-	29
kosilnica	20,0	33,3	12,9	16,1	13,0		19
traktor	14	28	14	20	5	-	81
	35,0	103,7	45,1	64,5	21,7		53,3
obračalnik	2	16	9	9	2	-	38
	5,0	59,2	29,0	29,0	8,7		25,0
naklad.	1	3	-	1	1	-	6
prikolica	2,5	11,1		3,2	4,3		3,9
naklad.	-	1	-	1	-	-	2
vile		3,7		3,2			1,3
trosilnik	-	2	-	1	-	-	3
hl.gnoja		7,4		3,2			12,0
trosilnik	1	6	2	2	-	-	11
min.gnojil	2,5	22,2	6,4	6,4			7,2
sod za	2	7	2	2	-	-	13
gnojevko	5,0	25,9	6,4	6,4			8,5
sejalnik	4	17	7	7	3	-	38
	10,0	62,9	22,5	22,5	13,0		25,0
motokul- tivator	11	5	6	8	2		32
	27,5	18,5	19,3	25,8	8,7		21,0
silos	-	7	1	2	-	-	10
		25,9	3,2	6,4			6,6
molzni	-	1	1	2	-	-	4
stroj		3,7	3,2	6,4			2,6
motorna	16	15	10	11	-	-	56
šaga	40,0	55,5	30,0	35,0			160,5

Tabela 59: Opremljenost s kmetijskimi stroji glede na posestno strukturo

	brez	0,2- 0,5ha	0,5-1ha	1-2ha	2-3ha	3-5ha	5- 10ha	nad 10 ha	Sku- paj
motorna	3	1	2	5	7	7	3	1	29
kosilnica	9,0	7,1	6,9	19,2	41,2	29,1	37,5	100,0	19
traktor	1	2	4	20	11	25	16	2	81
	3,0	14,2	13,8	76,9	64,7	104,2	200,0	200,0	53,3
obračalnik	1			7	6	15	8	1	38
	3,0			26,9	53,3	62,5	100,0	100,0	25,0
naklad. prikolica			2		1		2	1	6
			6,9		5,9		25,0	100,0	3,9
naklad. vile						1	1		2
						4,2	12,5		1,3
trosilnik hl.gnojja							3		3
							37,5		2,0
trosilnik min.gnojil	1			1	1	3	4	1	11
	3,0			3,8	5,9	12,5	50,0	100,0	7,2
sod za gnojevko	1			1	2	4	4	1	13
	3,0			3,8	11,7	16,6	50,0	100,0	8,5
sejalnik	1		1	5	7	13	9	2	38
	3,0		3,4	19,2	41,2	54,2	112,5	200,0	25,0
motokul- tivator	4	5	6	7	4	4	2		32
	12,1	35,7	20,7	26,9	23,5	16,6	25,0		21,0
silos					2	4	3	1	10
					11,7	16,6	37,5	100,0	6,6
molzni stroj							3	1	4
							37,5	100,0	2,6
motorna žaga	5	6	7	6	11	14	7		56
	15,1	42,8	24,1	23	64,7	58,3	87,5		36,8

Tabela 60: Kmetijska mehanizacija z ozirom na leto nakupa

	do 1965	1966- 1970	1971 1975	1976- 1980	1981- 1985	po 1985	Skupaj
motorna kosilnica	1 3,4	8 27,6	5 17,2	4 13,8	9 31,0	2 6,9	29 100,0
traktor	2 25	6 7,4	16 19,7	15 18,5	27 33,3	15 18,5	81 100,0
obračalnik	1 2,6	3 7,9	3 7,9	15 39,5	9 23,7	7 18,4	38 100,0
nakladalna prikolica	-	-	1 16,7	2 33,3	1 16,7	2 33,3	6 100,0
nakladalne vile	-	-	-	1 50,0	1 50,0	-	2 100,0
trosilnik hl.gnoja	-	-	-	1 33,3	1 33,3	1 33,3	3 100,0
trosilnik min.gnojil	-	-	1 9,1	-	6 54,5	4 36,4	11 100,0
sod za gnojevko	-	2 15,4	2 15,4	5 38,5	4 30,8	-	13 100,0
sejalnik	-	4 10,5	5 13,1	13 34,2	13 34,2	3 7,9	8 100,0
motokulti- vator	-	1 3,1	1 3,1	5 15,6	17 53,1	8 25	32 100,0
silos	-	-	1 10,0	5 50,0	3 30,0	1 10,0	10 100,0
molzni stroj	-	1 25,0	-	1 25,0	2 50,0	-	4 100,0
motorna žaga	-	4 7,1	4 7,1	14 25,0	19 33,9	15 26,8	56 100,0

Tabela 61: Vključenost v kmečke skupnosti z ozirom na socioekonomsko strukturo

	čisto kmečko	mešano pretežno kmečko	mešano enako- vredno	mešano pretežno nekmečko	čisto nekmečko	Skupaj
ne	10 76,9	10 62,5	13 52,0	19 63,3	39 90,7	91 71,6
strojna skupnost	1 7,7	2 12,5	4 16,0	2 6,7	4 9,3	13 10,2
mlekarska skupnost	2 15,4	4 25,0	8 32,0	8 26,7		22 17,3
pašna skupnost	-					
skupen hlev	-					
vinograd- niška skup.	-			1 3,3		1 0,8
Skupaj	13 100	16 100	25 100	30 100	43 100	127 100

Tabela 62: Vključenost v kmečke skupnosti z ozirom na starostno strukturo

	mlado	genera- cijsko	zrelo	stara- joče	osta- relo	kombi- nirano	Sku- paj
ne	22 84,6	14 50,0	20 74,1	21 77,8	14 23,7		91
strojna skupnost	3 11,5	4 14,3	1 3,7	3 11,1	2 10,5		13 10,2
mlekarska skupnost	1 3,8	9 32,1	6 22,2	3 11,1	3 19,8		22 17,3
pašna skupnost	-						
skupen hlev	-						
vinograd- niška skup.	-	1 3,6					1 0,8
Skupaj	26 100	28 100	27 100	27 100	19 100		127 100

Tabela 63: Vključenost v kmečke skupnosti z ozirom na posestno skupnost

	brez zemlje	0,2- 0,5ha	0,5- 1 ha	1-2 ha	2-3 ha	3-5 ha	5-10 ha	nad 10 ha	Skupaj
ne	3 100	15 100	25 92,6	22 81,5	7 36,8	12 46,1	6 66,7	1	91 71,6
strojna skup.			2 7,4	2 7,4	3 15,8	5 19,2	1 11,1		13 10
mlekarska skupnost				3 11,1	9 47,4	8 30,8	2 22,2		22 17,3
pašna skupnost	-								
skupen hlev	-								
vinograd. skupnost						1 3,8			1
Skupaj	3 100	15 100	27 100	27 100	19 100	26 100	9 100	1 100	127 100

Tabela 64: Posedovanje živine glede na socioekonomsko strukturo

	čisto kmečko	mešano pretežno kmečko	mešano enako- vredno	mešano pretežno nekmečko	čisto nekmečko	Skupaj
da	15 58,2	12 92,3	22 95,6	28 96,5	54 77,1	131 86,2
ne	2 11,8	1 7,7	1 4,4	1 3,5	16 22,9	21 13,8
Skupaj	11 100	13 100	23 100	29 100	70 100	152 100

Tabela 65: Posedovanje živine glede na starostno strukturo

	mlado	genera- cijsko	zrelo	stara- joče	ostarelo	kombi- nirano	Sku- paj
da	30 75,0	25 92,6	28 90,3	30 96,8	18 78,3	-	131 86,2
ne	10 25,0	2 7,4	3 9,7	1 3,2	5 21,7		21 13,8
Skupaj	40 100	27 100	31 100	31 100	23 100		152 100

Tabela 66: Posedovanje živine glede na posestno strukturo

	brez živine	0,2- 0,5	0,5-1 ha	1-2 ha	2-3 ha	3-5 ha	5-10 ha	nad 10 ha	Skupaj ha
da	23 69,7	13 92,8	24 96,0	24 92,3	16 94,1	23 95,8	7 87,5	1 100	131 86,2
ne	10 30,3	1 7,2	5 4,0	2 7,7	1 5,9	1 4,2	1 12,5	-	21 13,8
Skupaj	33 100	14 100	29 100	26 100	17 100	24 100	8 100	1 100	152 100

Tabela 67: Struktura gospodinjstev z ozirom na število GVZ za leto 1988 z ozirom na socioekonomsko strukturo

	brez	do 0,5	0,5-1	1-2	2-5	5-10	10-20	nad 20	Sku- paj
čisto kmečko	2 11,8	9 53,0		1 5,9	4 23,5	1 5,9			17 100
mešano pret.km.	1 7,7		1 7,7		5 38,5	3 23,0	2 15,4	1 7,7	13 100
mešano enakovr.	1 4,3	1 4,3	4 17,4	3 13	10 43,5	1 4,3	2 8,7	1 4,3	23 100
mešano pr.nekm.	1 3,4	4 13,8	6 20,7	5 17,2	13 44,8				29 100
čisto nekmečko	16 22,8	30 42,8	14 20,0	5 7,1	1 1,4				70 100
Skupaj	21 13,8	44 29,0	29 19,1	14 9,2	33 21,7	5 3,3	4 2,6	2 1,3	152 100

Tabela 68: Struktura gospodinjestev z ozirom na število GVZ
za leto 1988 glede na starostno strukturo

	brez živine	do 0,5	0,5-1	1-2	2-5	5-10	10-20	nad 20	Sku- 20
mlado	10 25,0	15 37,5	9 22,5	3 7,5	3 7,5				40 100
genera- cijsko	2 7,4	2 7,4	5 18,5	1 3,7	12 44,4	2 7,4	2 7,4	1 3,7	27 100
zrelo	3 9,7	10 32,2	6 19,3	3 9,7	7 22,6	1 3,2	1 3,2		31 100
stara- joče	1 3,2	10 32,2	6 19,3	5 16,1	5 16,1	2 6,4	1 3,2	1 3,2	31 100
ostarelo	5 21,7	7 30,4	3 13,1	2 8,7	6 26,1				23 100
Skupaj	21 13,8	44 29,0	29 19,1	14 9,2	33 21,7	5 3,3	4 2,6	2 1,3	152 100

Tabela 69: Struktura gospodarstev z ozirom na število GVŽ za leto 1988 glede na posestno strukturo

	brez živine	do 0,5	0,5-1	1-2	2-5	5-10	10-20	nad 20	Sku- paj
brez zemlje	10 30,3	17 51,5	4 12,1	2 6,1					33 100
0,2- 0,5ha	2 14,3	7 50,0	5 35,7						14 100
0,5- 1 ha	4 13,8	10 34,5	10 34,5	3 10,3	2 6,9				29 100
1-2ha	2 7,7	5 19,2	6 23,0	4 15,4	7 26,9	1 3,8	1 3,8		26 100
2-3ha	1 5,9		3 17,6	2 11,7	10 58,8	1 5,9			17 100
3-5ha	1 4,2	4 16,6	1 4,2	2 8,3	12 50,0	3 12,5		1 4,2	24 100
5-10ha	1 12,5	1 12,5		1 12,5	2 25,0		3 37,5		8 100
nad 10ha								1 100	1 100
Skupaj	21 13,8	44 29,0	29 19,1	14 9,2	33 21,7	5 3,3	4 2,6	2 1,3	152 100

Tabela 70: Struktura gospodinjstev z ozirom na število GVŽ za leto 1979 glede na socioekonomsko strukturo

	brez živine	do 0,5	0,5-1	1-2	2-5	5-10	10-20	nad 20	Skupaj
čisto	2	1		2	6	4	1	1	17
kmečko	11,7	5,9		11,7	53,3	23,5	5,9	5,9	100
mešano	3				3	2	4	1	13
pret.km.	23,1				23,1	15,4	30,7	7,7	100
mešano	2	1		2	6	8	2	2	23
enakovr.	8,7	4,3		8,7	26,1	34,8	8,7	8,7	100
mešano	1	3	5	2	10	8			29
pret.nekm.	3,4	10,3	17,2	6,9	34,5	27,6			100
čisto	29	13	7	7	7	7			70
nekmečko	41,4	18,6	10,0	10,0	10,0	10,0			100
Skupaj	37	18	12	13	32	29	7	4	152
	24,3	11,9	7,9	8,6	21,0	19,1	4,6	2,6	100

Tabela 71: Struktura gospodinjstev z ozirom na število GVZ za leto 1978 glede na starostno strukturo

	brez živine	do 0,5	0,5-1	1-2	2-5	5-10	10-20	nad 20	Skupaj
mlado	22	4	3	1	5	5			40
	55,0	10,0	7,5	2,5	12,5	12,5			100
generacijsko	3	1	3	2	7	7	4		27
	11,1	3,7	11,1	7,4	26,0	26,0	14,8		100
zrelo	5	6	4	4	2	5	3	2	31
	16,1	19,3	12,9	12,9	6,5	16,1	9,7	6,4	100
stara-joče	2	5	1	5	9	8		1	31
	6,5	16,1	3,2	16,1	29,1	25,8		3,2	100
ostarelo	5	2	1	1	9	4		1	23
	21,8	8,7	4,3	4,3	39,1	17,4		4,3	100
Skupaj	37	18	12	13	32	29	7	4	152
	24,3	11,9	7,9	8,6	21,0	19,1	4,6	2,6	100

Tabela 72: Struktura gospodinjstev z ozirom na število GVŽ za leto 1978 glede na posestno strukturo

	brez živine	do 0,5	0,5-1	1-2	2-5	5-10	10-20	nad 20	Skupaj
brez zemlje	17 51,5	6 18,2	2 6,1	2 6,1	5 15,1	1 3,0			33 100
0,2-0,5ha	3 21,4	3 21,4	4 28,6	2 14,3	2 14,3				14 100
0,5-1ha	9 31,0	6 20,7	6 20,7	2 6,9	4 13,8	2 6,9			29 100
1-2ha	3 11,5	3 11,5		4 15,4	5 19,2	9 34,6	2 7,7		26 100
2-3ha	2 11,8			1 5,9	6 35,3	4 23,5	2 11,8	2 11,8	17 100
3-5ha	1 4,2			1 4,2	9 37,5	10 41,6	2 8,3	1 4,2	24 100
5-10ha	2 25,0			1 12,5	1 12,5	3 37,5	1 12,5		8 100
nad 10ha								1 100	1 100
Skupaj	37 24,3	18 11,9	12 7,9	13 8,6	32 21,0	29 19,1	7 4,6	4 2,6	152 100

Tabela 73: število GVŽ z ozirom na socioekonomsko strukturo

	čisto kmečko	mešano pretežno kmečko	mešano enako- vredno	mešano pretežno nekmečko	čisto nekmečko	Skupaj
1988	21.566	96.62	95.476	53.384	26.694	293.74
1978	76.58	123.94	158.09	104.102	79.75	543.462

Povprečno število GVŽ na gospodinjstvo z ozirom na socioekonomsko strukturo

1988	1,27	7,43	4,15	1,84	0,38	1,93
1978	4,50	9,53	6,87	3,59	1,14	3,58

Obremenitev obdelovalne površine z živino (GVŽ/ha)

1988	0,88	1,78	1,47	1,11	0,63	1,26
------	------	------	------	------	------	------

Tabela 74: število GVŽ z ozirom na starostno strukturo

	mlado	genera- cijsko	zrelo	starajoče	ostarelo	Skupaj
1988	25,442	121,22	54,324	70,854	21,9	293,74
1978	54,89	166,992	107,144	140,396	73,04	542,462

Povprečno število GVŽ na gospodinjstvo z ozirom na starostno strukturo

1988	0,64	4,49	1,75	2,29	0,95	1,93
1978	1,37	6,18	3,46	4,53	3,18	3,58

Obremenitev obdelovalne površine z živino (GVŽ/ha)

1988	0,79	1,82	1,19	1,17	0,78	1,26
------	------	------	------	------	------	------

Tabela 75: število GVŽ z ozirom na posestno strukturo

	1988	1978
brez zemlje	6.272	26.194
0,2-0,5ha	3.934	11.62
0,5-1ha	15.504	31.64
1-2 ha	37.916	110,21
2-3 ha	54,23	109,572
3-5 ha	89.974	181,966

75
Povprečno število GVŽ na gospodinjstvo z ozirom na
posestno strukturo

	1988	1978
brez zemlje	0,19	0,79
0,2-0,5 ha	0,28	0,83
0,5-1 ha	0,53	1,09
1 - 2 ha	1,46	4,24
2 - 3 ha	3,19	6,45
3 - 5 ha	3,75	7,58
5 - 10 ha	8,51	7,41
nad 10 ha	17,84	11,99
Skupaj	1,93	3,58

Obremenitev obdelovalne površine z živino (GVZ/ha)

1988	
-----	
brez zemlje	3,96
0,2-0,5 ha	0,70
0,5-1 ha	0,94
1-2 ha	1,11
2-3 ha	1,39
3-5 ha	1,14
5-10 ha	1,42
nad 10 ha	1,81

Skupaj	1,26

Tabela 76: Struktura živinskega fonda v letu 1988

-----						
konji	govedo	prašiči	drobnica	zajci	perutnina	Skupaj

5,2	193,55	80,56	-	2,73	11,7	293,74
1,8	65,9	27,4		0,9	4,0	100,0

Tabela 77: Struktura živinskega fonda v letu 1978

konji	govedo	prašiči	drobnica	zajci	perutnina	Skupaj
3,9	399,77	125,71	-	4,62	8,462	542,462
0,7	73,7	23,2		0,8	1,6	100,0

Tabela 78: Vključenost v tržno pridelavo z ozirom na socioekonomsko strukturo

	čisto kmečko	mešano pretežno kmečko	mešano enako-	mešano pretežno nekmečko	čisto nekmečko	Skupaj
da	10	12	19	19	16	76
	76,9	92,3	82,6	65,5	39,0	63,9
ne	3	1	4	10	25	43
	23,1	7,7	17,4	34,5	61,0	36,1
Skupaj	13	13	23	29	41	119
	100	100	100	100	100	100

Tabela 82: Najpomembnejši tržni pridelki glede na socioekonomsko strukturo gospodinjestev

	čisto kmečko	mešano pretežno kmečko	mešano enako- vredno	mešano pretežno nekmečko	čisto nekmečko	Skupaj
goveje	2	7	6	9	-	24
meso	4,9	9,2	6,3	9,4		63,2
svinjsko	1	2	4	4	6	17
meso	2,4	2,6	4,2	4,2	8,5	4,5
mleko	4	14	20	11	-	49
	9,8	18,4	20,8	11,5		12,9'
jajca	3	-	7	-	2	12
	7,3		7,3		2,8	3,1
krompir	5	16	23	19	4	67
	12,2	21,1	24,0	19,8	5,6	17,6
žito	21	27	32	41	32	153
ind.	3	9	2	11	13	38
rastl.	7,3	11,8	2,1	11,5	18,3	10,0
zelenjava	-	-	-	1	1	2
				1,0	1,4	0,5
vino	-	1	2	-	11	14
		1,3	2,1		15,5	3,7
sadje	2	-	-	-	2	4
	4,9				2,8	1,1
les	-					
drugo	-					
Skupaj	41	76	96	96	71	380
	100	100	100	100	100	100

Tabela 85: Delež dohodka od kmetovanja glede na socioekonomsko strukturo

	čisto kmečko	mešano pretežno kmečko	mešano enako- vredno	mešano pretežno nekmečko	čisto nekmečko	Skupaj
do četrtnine	5 29,4	4 30,8	11 47,8	15 51,7	17 24,3	52 34,2
do polovice	-	5 38,5	6 26,1	2 6,9	2 2,8	15 9,8
do treh četrtnin	-	2 15,4				2 1,4
več kot tri četrtnine	2 11,8	2 15,4		2 6,9		6 3,9
kmetija pri- delkov ne	10 58,8		6 26,1	10 34,5	51 72,9	77 50,6
Skupaj	17 100	13 100	23 100	29 100	70 100	152 100

Tabela 86: Delež dohodka od kmetovanja glede na starostno strukturo

	mlado	genera- cijsko	zrelo	stara- joče	osta- relo	Sku- paj
do četrtnine	14 35,0	11 40,7	7 22,6	13 41,9	7 30,4	52 34,2
do polovice	- 14,8	4 16,1	5 16,1	5 16,1	1 4,3	15 9,8
do treh četrtnin	-	2 7,4	-	-	-	2 1,4
več kot tri četrtnine	-	3 11,1	1 3,2	2 6,4		6 3,9
kmetija ne prodaja	26 65,0	7 25,9	18 58,0	11 35,5	15 65,2	77 50,6
Skupaj	40 100	27 100	31 100	31 100	23 100	152 100

Tabela 87: Delež dohodka od kmetovanja glede na posestno strukturo

	brez zemlje	0,2-0,5 ha	0,5-1	1-2	2-3	3-5	5-10	nad 10ha	Skupaj
do četrtnine	-	1 7,1	9 31,1	14 53,8	12 70,6	13 54,2	2 25,0	1 100	52 34,2
do polovice	-	-	-	-	-	1 4,2	1 12,5	-	2 1,4
do treh četrtnin	-	-	-	-	-	1 4,2	1 12,5	-	2 1,4
več kot tri četrtnine	-	-	1 3,4	-	1 5,9	3 12,5	1 22,5	-	6 3,9
kmetija pri- delkov ne prodaja	33 100	13 92,9	18 62,1	8 30,8	3 13,6	2 8,3	-	-	77 50,6
Skupaj	33 100	14 100	29 100	26 100	17 100	24 100	8 100	1 100	152 100

Tabela 88: Problematika nasledstva z ozirom na socioekonomsko strukturo gospodinjestev

	čisto kmečko	mešano pretežno kmečko	mešano enako- vredno	mešano pretežno nekmečko	čisto nekmečko	Skupaj
naslednik je	9	7	11	17	16	60
	69,2	53,8	47,8	58,6	39,0	50,4
naslednika ni	3	3	3	3	12	24
	23,1	23,1	13,0	10,4	29,3	20,2
naslednik je mlad, ne vedo, kako se bo odločil	1	3	7	7	9	27
	7,7	23,1	30,5	24,1	22,0	22,7
gospodar je mlad, ne razmišlja o nasledstvu	-	-	2	2	4	8
			8,7	6,9	9,7	6,7
Skupaj	13	13	23	29	41	119
	100	100	100	100	100	100

Tabela 89: Problematika nasledstva z ozirom na starostno strukturo gospodinjstev

	mlado	genera- cijsko	zrelo	stara- joče	osta- relo	Sku- paj
naslednik je	9	13	14	16	8	60
	34,6	50,0	53,8	61,5	53,3	50,4
naslednika ni	3	3	8	5	5	24
	11,5	11,5	30,8	19,2	33,3	20,2
naslednik je mlad, ne vedo, kako se bo odločil	11	9	1	4	2	27
	42,3	34,6	3,9	15,4	13,3	22,7
gospodar je mlad, ne nasledstvu	3	1	3	1	-	8
	11,5	3,9	11,5	3,9		6,7
Skupaj	26	26	26	26	15	119
	100	100	100	100	100	100

Tabela 90: Problematika nasledstva glede na posestne razmere

	brez zemlje	0,2-0,5	0,5-1ha	1-2	2-3	3-5	5-10	nad 10 ha	Skupaj
naslednik je	6 42,9	12 41,4	15 57,7	11 64,7	13 54,2	3 37,5	-	60 50,4	
naslednika ni	7 50,0	6 20,7	3 11,5	3 17,7	4 16,7	1 12,5	-	24 20,2	
naslednik je mlad, ne vedo njegove odločitve	-	8 27,6	5 19,2	2 11,8	7 29,2	4 50,0	1 100	27 22,7	
gospodar je mlad, ne razmišlja o nasledniku	1 7,1	3 10,3	3 11,5	1 5,9	-	-	-	8 6,7	
Skupaj	14 100	29 100	26 100	17 100	24 100	8 100	1 100	119 100	

5. OSKRBA Z VODO

- Borut Graj, Lendava
- Marija Kučan, Murska Sobota
- Maša Kosesnik, Maribor
- Mojca Preindl, Lendava

Vas Gaberje leži v JZ delu Lendavske občine. Je dolga obcestna vas. Leži ob glavni cesti Lendava - Murska Sobota. Leži na aluvialni naplavini reke Mure. Od Mure je vas oddaljena 1 km. S pomočjo ankete smo v Gaberju proučevali problematiko oskrbe z vodo. V anketo smo zajeli 152 gospodinjstev.

1. OSKRBA S PITNO VODO V GABERJU IN ODVAJANJE ODPADNIH VODA

Vodnjak, kot tradicionalno obliko oskrbe z vodo, je pred 15 leti - leta 1973 zamenjal javni vaški vodovod. Največ gospodinjstev skupaj 75 ali 49,6 % vseh gospodinjstev se oskrbuje z vodo iz javnega vodovoda. Od tega je 42 čisto nekmečkih gospodinjstev, 15 mešano pretežno nekmečkih in 11 mešano enakovrednih gospodinjstev. Najmanj je med gospodinjstvi, ki se oskrbujejo samo iz javnega vodovoda čisto kmečkih (3) in mešano pretežno kmečkih (4) gospodinjstev. Drugi vir oskrbe gospodinjstev v Gaberju je kombinacija javnega vodovoda in vodnjaka, saj se na ta način oskrbuje 66 gospodinjstev ali 43,7 % od vseh gospodinjstev. Ta oblika prevladuje zlasti pri čisto kmečkih in mešano pretežno kmečkih gospodinjstvih.

Kanalizacija v vasi ni urejena, zato se odpadna voda izteka večinoma v zaprto greznico. Iz greznice ležijo v neposredni bližini stanovanjska poslopja. So v obliki štirikotnika, iz betona in pokrita (greznice se morajo prazniti 3 do 4 krat na leto, kajti možnost odtekanja odpadne vode ne obstaja. Največ gospodinjstev - 123, kar je 81,45 % ima zaprto greznico. Od tega

je največ čisto nekmečkih gospodinjestev, 59 ali 85,50 %. Najmanjši odstotek pa predstavljajo čista kmečka gospodinjstva, saj ima zaprte greznice 10 ali 58,82 gospodinjestev. Na gnojišče ima odpadno vodo speljano 10 gospodinjestev, kar je 6,62 % od vseh gospodinjestev. Od tega je največ čisto nekmečkih gospodinjestev 3, najmanj pa mešanih pretežno nekmečkih gospodinjestev, saj ima na gnojišče speljano odpadno vodo le 1 gospodinjestvo. V odprt jarek speljuje odpadno vodo 10 gospodinjestev ali 6,62 %. Med temi je največ nekmečkih gospodinjestev 4 ali 5,79 % od vseh gospodinjestev, manj pa pri pretežno mešanem nekmečkem gospodinjestvu. Le eno gospodinjestvo ima speljano odpadno vodo v vodotok.

2. ZNAČILNOSTI VODNJAKOV

V vasi je ostalo vsega 76 vodnjakov. Ti vodnjaki se napajajo iz talne vode. Vsi vodnjaki so v glavnem narejeni iz betona. Globoki so od 3 do 5 m, višina vodnega sloja pa ne presega 2 m. Premer vodnjaka je 1 m. Vodnjak večinoma leži blizu stanovanjskega in gospodarskega poslopja na senčni strani dvorišča. Teh je 60 ali 78,8 %. Čeprav večina vaščanov meni, da je njihova voda neoporečna, po našem mnenju, prav zaradi lege vodnjakov, obstaja možnost onesnaženja. Kalnost vode smo opazili le pri zelo majhnem številu gospodinjestev. Temperatura vode se giblje okoli 10 °C. Največkrat se vodnjak uporablja takrat, ko je vodovod v okvari.

76 gospodinjestev ima vodnjak. To je 50 % gospodinjestev v vasi. Vodo največ uporabljajo v gospodinjske namene - 37 ali 48,68 % vseh gospodinjestev, ki imajo vodnjake. Pet gospodinjestev ali 6,57 % za napajanje živine in 34 gospodinjestev ali 44,73 % vodnjakov ne uporablja.

Odkar so v vasi dobili javni vodovod, to je bilo leta 1973, se uporaba vodnjakov zanemarja. Od 76 vodnjakov je 48 vzdrževanih, kar je 1/3 vodnjakov. Največ vzdrževanih vodnjakov imajo čisto

nekmečka gospodinjstva 20 ali 28,57 % od vseh, zapuščenih vodnjakov je 23 ali 15,31 %, od tega 8 ali 11,42 % od čisto nekmečkih gospodinjstev. Najmanj zapuščenih vodnjakov pa ima pretežno mešano nekmečko gospodinjstvo, le 2 vodnjaka, kar je 6,86 %. Zanimarjen je le en vodnjak med enakovrednimi mešanimi gospodinjstvi.

3. ZNAČILNOSTI VAŠKEGA VODOVODA

Vodovod v Gaberju je krajevni vodovod, ki je bil zgrajen 1973. leta s pomočjo krajevnega samoprispevka. Vodovod leži približno 1 km od vasi. Kot vsepovsod na Murskem polju so tudi tukaj tla prodnata. Ker je prod zelo dober filter, je voda v Gaberju zelo čista in neoporečna. Voda prihaja iz izvira potoka Črnca. Ta voda je označena kot prvorazredna. Okoli vodovoda se nahajajo obdelovalne površine, vendar v premeru 20 m na raste ničesar. Okoli je žičnata ograja in dostop do vodovoda je omogočen samo osebam, ki z njim upravljajo. Z vodovodom upravlja svet KS in gradbeni odbor. 5 do 6 x letno se vrši bakteriološka, fizikalna in kemična analiza vode. Te analize vrši zdravstveni dom iz Lendave. Na vodovod je priključenih 190 gospodinjstev.

Ta površina je zabetonirana. Možnosti za onesnaževanja skoraj ni. Vendar se vseeno lahko zgodi, da razna škropiva in gnojila pridejo v podtalno vodo. Do vodovoda pelje makadamska cesta. Vodovod je dostopen z avtomobilom ali s traktorjem. Vodovod ima 2 rezervoarja in 2 črpalke. Povprečna globina rezervoarja je 4-5 m. Zanimivost tega vodnjaka je, da ni merilne ure in je poraba vode neomejena. Nenavaden je podatek, da ljudje plačujejo vodo na 2 leti in to v takšnem znesku, kot meščani na 2 meseca.

A VIZELLÁTÁS

A Gyertyánosiak az utolsó 15 évben falusi vízvezetékéből látják el magukat vízzel, de a háztartások fele (76) még mindig használja a régi kutakat is.

A kutak vizéa talajviz táplálja és legtöbb esetben a lakóházak közelében vannak. A 76 kut közül csak 37-ből használják a vizet a háztartásban, 5-ből az állatok vizellátását biztosítják, 34 kútból pedig egyáltalán nem használják a vizet. 48 kutat tartanak karban, ez a kutak több mint egyharmadát teszi ki, 23

pedig teljesen el van hagyva. A Gyertyánosiak véleménye az, hogy a kutak többségénél fenn áll a víz szennyeződésének lehetősége, különösképpen azért, mert nincs rendezve a szennyvíz elvezetése. A szennyvizet legtöbb esetben zárt pöcegödörbe vagy a trágyára vezetik.

A falusi vízvezeték, amit 15 évvel ezelőtt helyi járulék segítségével építettek, a Feketeerből kapja a vizet. A vízvezeték forrása a falutól északra, a termőföldek kellős közepén van. A lendvai egészségház mérései kimutatták, hogy a vizellátás néha hiányos és ilyenkor a falusiak a saját kutjaikból használják a vizet.

Tabela 91: Sedanji namen vodnjakov po socioekonomskih skupinah

	čisto kmečko	mešano pretežno kmečko	mešano enako- vredno	mešano pretežno nekmečko	čisto nekmečko	Skupaj
za gospo- dinjstvo	7 9,21	5 6,57	2 2,63	4 5,26	19 25	37 48,68
za živino	1 1,31	2 2,63	1 13,1	1 13,1	-	5 6,57
se ne uporablja	6 7,89	3 3,94	9 11,84	6 7,89	10 13,13	34 44,73
Skupaj	14 18,42	10 13,13	12 15,78	11 14,47	29 38,15	76 100

Tabela 92: Sedanje stanje vodnjakov po socioekonomskih skupinah
gospodinjstev

	čisto kmečko	mešano pretežno kmečko	mešano enako- vredno	mešano pretežno nekmečko	čisto nekmečko	Skupaj
vzdrževan	9 11,84	7 9,21	6 7,89	6 7,89	20 26,31	48 63,15
zapuščen	5 6,57	3 3,94	5 6,57	2 2,63	8 10,52	23 30,26
zanemarjen	-	-	1 1,31	-	-	1 1,31
drugo	-	-	-	3 3,94	1 1,31	4 5,26
Skupaj	14 18,42	10 13,15	12 15,78	11 14,47	29 38,14	76 100

Tabela 93: število in lega vodnjakov po socioekonomskih skupinah gospodinjstev

	čisto kmečko	mešano pretežno kmečko	mešano enako- vredno	mešano pretežno nekmečko	čisto nekmečko	Skupaj
blizu stan. poslopja	13 17,1	7 9,2	10 13,1	10 13,1	20 26,3	60 78,8
blizu gosp. poslopja	-	1 1,3	-	2 2,6	2 2,6	5 6,5
izven doma	-	-	-	-	1 1,3	1 1,3
ni podatka	1 1,3	2 2,6	2 2,6	-	6 7,8	- 14,3
Skupaj	14 18,4	10 13,1	10 15,7	11 15,7	29 38	76 100

Tabela 94: Odvajanje odpadnih voda glede na socioekonomsko strukturo gospodinjstev

	čisto kmečko	mešano pretežno kmečko	mešano enako- vredno	mešano pretežno nekmečko	čisto nekmečko	Skupaj
v javno ka- nalizacijo	-	-	-	-	-	-
na gnojišče	3 17,64	2 13,33	2 9,09	1 3,57	2 2,89	10 6,62
v zaprto greznico	10 58,82	10 66,66	18 81,81	26 92,85	59 85,50	123 81,45
v odprt jarek	2 11,76	2 13,33	2 9,09	-	4 5,79	10 6,62
v vodotok	-	-	-	1 3,57	-	1 0,66
drugo	2 11,76	1 6,66	-	-	2 2,89	5 3,31
ni podatka	-	-	-	-	2 2,89	2 1,32
Skupaj	17 100	15 100	22 100	28 100	69 100	151 100

Tabela 95: Možnost onesnaževanja vodnega vira glede na socioekonomsko strukturo gospodinjstev

	čisto kmečko	mešano pretežno kmečko	mešano enako- vredno	mešano pretežno nekmečko	čisto nekmečko	Skupaj
obstaja	1 5,55	1 7,69	3 13,04	6 20,81	17 24,28	28 18,42
ne obstaja	16 94,31	8 61,53	13 56,52	16 55,14	43 61,42	96 63,15
ni podatkov	-	4 30,76	7 30,43	7 24,13	10 14,28	29 19,07
Skupaj	17 100	13 100	23 100	29 100	70 100	152 100

Tabela 96: Oskrba z vodo glede na socioekonomsko strukturo gospodinjstev

	čisto kmečko	mešano pretežno kmečko	mešano enako- vredno	mešano pretežno nekmečko	čisto nekmečko	Skupaj
javni vodovod	3 17,6	4 30,7	11 52,3	15 55,5	42 57,5	75 49,6
hišni vodovod	-					
vodnjak	5 29,4	-	-	-	3 4,2	8 5,2
kapnica	-					
izvir	-					
javni v., vodnjak	9 52,9	9 69,2	9 42,8	12 44,4	27 36,9	66 43,7
hišni vodnjak	-	-	-	-	1 1,3	1 0,6
javni v. vodnjak, hidrofor	-	-	1 4,7	-	-	1 0,6
Skupaj	17 100	13 100	21 100	27 100	73 100	151 100

6. PROBLEMATIKA OKOLJA

- David Pečnik, celje
- Dinka Zec, Črnomelj
- Lucija Klavdija Vidmar, Črnomelj

1. MNENJE KRAJANOV O ONESNAŽENOSTI OKOLJA

Od 152 gospodinjstev jih 40 % meni, da kraj ni onesnažen, 60 % da je, od tega 52 % gospodinjstev menijo, da je kraj malo onesnažen, 14 zmerno in 26 precej onesnažen. Prebivalci menijo, da je najbolj onesnažen element zrak, na drugem mestu je zemlja in na tretjem voda. To skupaj predstavlja 85 %, ostali delež prebivalcev pa meni, da kraj najbolj onesnažuje hrup poleg njega pa je onesnažena še vegetacija.

2. UPORABA UMETNIH GNOJIL IN ŠKROPIV

Od skupnega števila gospodinjstev jih 76 % uporablja mineralna gnojila. Glede socio ekonomske strukture največ gnojil uporabijo MPK in pa ME gospodinjstva. Največ gospodinjstev gnoji njive, 63 jih gnoji vrtove, 37 travnike, 35 sadovnjake, 26 gospodinjstev pa gnoji še druge površine (vinograd...). Situacija s škropivi je domala ista. 80 % gospodinjstev uporablja umetna škropiva, ki prav gotovo vplivajo na vegetacijo, živalstvo in splošno čistočo okolja. Največ škropiv porabijo MPK, ME in MPNK gospodinjstva.

Ugotovili smo, da so prebivalci še kar dobro seznanjeni tudi s škodljivimi stranskimi učinki škropiv. To so tudi sami opazili in sicer največkrat kot ožig, nekaj pa jih meni, da škropiva in gnojila vplivajo na manjši donos. Veliko je prebivalcev, ki sicer menijo, da negativni učinki so, vendar jih ne morejo opredeliti.

76 % anketiranih gospodinjstev meni, da uporaba umetnih gnojil in škropiv vpliva na vegetacijo in živalstvo, 33 % pa da ne. Ugotovili smo, da tako meni največ ČNK (37) gospodinjstev, na drugem mestu so MPNK (20) gospodinjstva, na tretjem mestu pa ME (16) gospodinjstva.

Skupna letna poraba gnojil je 127 000 tisoč kg. Ta gnojila porabi 114 (75 %) gospodinjstev. Povprečna poraba gnojil je 508 kg na ha, minimalna 10 kg na ha, maksimalna pa 800 kg/ha.

Pri pretresu uporabe gnojil glede na posestno strukturo smo ugotovili, da največ gnojil porabijo gospodinjstva z od 3-10 ha zemlje in sicer 800 - 2000 kg/leto.

Skupna letna poraba škropiv je 1225 kg. Ta škropiva porabi 120 (79 %) gospodinjstev. Povprečna količina škropiv je 4,9 kg/leto. Skupno je v Gaberju 250 ha gnojenih in škropljenih površin. Glede porabe škropiv ozirajoč se na posestno strukturo je največ gospodinjstev (51), ki porabijo od 0 - 5 kg škropiv na leto, sicer pa bi lahko rekli, da poraba škropiv narašča skoraj vzporedno s količino zemlje, ki jo ima gospodinjstvo v lasti, več kot imajo zemlje več škropiv porabijo. Povprečna poraba sredstev za gnojila v enem letu je 215 900 din na ha. Srednja vrednost porabljenih sredstev za škropiva v enem letu pa je 51 354 din na ha.

3. ODLAGANJE ODPADKOV V KS GABERJE

Za kraj Gaberje je prav gotovo problem tudi smetišče. Le-to je od kraja oddaljeno 1,5 km, kjer ljudje odlagajo odpadke v gramozne jame. Na smetišče se odlagajo domala vse vrste odpadkov (kemični, gospodinjski, kmetijski, gradbeniški,...).

Smetišče je neurejeno, saj ni nobene opozorilne table, ni ograjeno, ali kako drugače označeno in tudi ne zaščiteno. Smetišče leži zelo blizu Mure in zato obstaja precejšnja možnost za njeno onesnaženje, prav tako pa za onesnaženje podtalnice. Smetišče je prav gotovo treba v sedanji obliki ukiniti, ga prekriti, in za bodoče odlaganje smoterno urediti.

6. A környezetszennyezés problematikája

Gyertyános lakosságának 60 % úgy véli, hogy a falu és környéke aránylag szennyezett. A többség véleménye az, hogy a szennyezettség alacsony fokú. A legnagyobb mértékben a levegő, a víz és a talaj szennyezettsége észlelhető.

Mivel mezőgazdasági területen húzódik a falu, úgy gondoltuk, hogy érdekes lesz feldolgozni a műtrágya és a permetszerek használatáról szóló adatokat. Megállapítottuk, hogy a háztartásoknak több mint 3/4-e elég nagy mértékben használja a fent említett vegyszereket. Számításaink szerint 1 hektár művelt területre 508 kg műtrágyát és 4,9 kg védőszert használnak el. A használatnál többször negatív hatásokat észlelnek. Pld.: különböző mérgezéseket permetezéskor.

Nagy problémát jelent a Gyertyánosiaknak a hulladékok lerakása is, hisz a faluban nincs rendezett szemetlerakóhely és így a hulladékokat legtöbbször a Muramenti depresszióba rakják a lakosok. Így a legszemetesebb a folyómenti terület. A hulladékok összetételét figyelembe véve arra is következtethetni lehet, hogy a Mura vize a talajviz miatt is szennyeződik. Ez utóbbi tény véleményünk szerint az egyik legnagyobb probléma Gyertyánosban, amit minél előbb szükséges megoldani.

Tabela 97: Ali je vaš kraj onesnažen

	čisto kmečko	mešano pr.kmečko	mešano enakovr.	mešano pr.nekm.	čisto nekmeč.	Sku paj
da	1 0,63	4 2,54	4 2,54	4 2,54	13 8,28	26 16,56
zmerno	-	-	1 0,63	7 4,45	6 3,82	14 9,21
malo	8 5,09	3 1,91	7 4,45	8 5,09	26 16,56	52 34,21
ni onesnažen	8 5,09	6 3,82	11 6,96	10 6,36	25 16,44	60 39,47
Skupaj	17 10,82	13 8,28	23 14,04	29 18,47	70 46,05	152 100

Tabela 98: Najbolj onesnažen element glede na socio-ekonomsko strukturo

	čisto kmečko	mešano pretežno kmečko	mešano enakovr.	mešano pret. nekmečk.	čisto nekmečko	Skupaj
zrak	4	7	5	3	26	45
zemlja	5	3	4	6	19	37
voda	3	4	5	6	17	35
hrup	-	-	1	3	1	5
vegetacija	-	1	2	-	4	7
drugo	-	2	-	4	2	8

Tabela 99: Ali uporabljate gnojila in škropiva

	čisto kmečko	mešano pret.km.	mešano enakovr.	mešano pr.nekm.	čisto nekm.	Skupaj
gnojila: da	12	13	21	29	41	116
	70,5	100	91,3	100	58,5	76,3
ne	5	-	2	-	29	36
	29,4		8,6		41,4	23,7
Skupaj	17	13	23	29	70	152
	100	100	100	100	100	100
škropiva: da	12	13	21	28	45	119
	70,5	100	91,3	96,5	64,2	78,3
ne	5	-	2	1	25	33
	29,4		8,6	3,44	35,7	21,7
Skupaj	17	13	23	29	70	152
	100	100	100	100	100	100

Tabela 100: Katere površine gnojite

	čisto kmečko	mešano pr.kmečko	mešano enakovr.	mešano pr.nekm.	čisto kmečko	Sku paj
travnike	2	7	12	12	4	37
njive	13	14	22	28	37	114
vrtove	3	8	11	11	30	63
sadovnjake	1	2	5	7	20	35
drugo	1	7	3	3	12	26

Tabela 101: Negativni učinki gnojenja in škropljenja glede na socioekonomsko strukturo

	čisto kmečko	mešano pr.kmečko	mešano enakovr.	mešano pret.nekm.	čisto nekmečko	sku paj
manjši donos	3 17,6	-	3 13	4 13,7	4 5,7	14 9,2
ožigi	3 17,6	-	6 26	3 10,3	8 11,4	20 13,1
drugo	-	4 30,7	6 26	9 31	11 15,7	30 19,7
ne	6 35,2	9 69,2	8 34,7	12 41,3	30 42,8	66 43,2
ni podatkov	5 29,4	-	-	1 3,4	17 24,2	23 15,1
Skupaj	17 100	13 100	23 100	29 100	70 100	152 100

Tabela 102: Vpliv gnojenja in škropljenja na rastlinski in živalski svet glede na socio-ekonomsko strukturo

	čisto kmečko	mešano pretežno kmečko	mešano enako- vredno	mešano pretežno nekmečko	čisto nekmečko	Skupaj
da	8	11	16	20	37	92
	47	84,6	69,5	68,9	52,8	60,5
ne	7	2	7	9	21	46
	41,1	14,2	30,4	31	30	30
ni	2	-	-	-	12	14
	11,7				17,1	9,1
Skupaj	17	14	23	29	70	152
	100	100	100	100	100	100

Tabela 103: Poraba gnojil glede na starostno strukturo

	mlado	genera- cijsko	zrelo	stara- joče	ostarelo	Skupaj
ne uporab- ljajo	15 37,5	1 3,7	5 16,1	5 16,1	10 43,4	36 23,7
0-200 kg	6 15	2 7,4	4 12,9	5 16,1	5 21,7	22 14,5
201-400 kg	4 10	5 18,5	10 32,2	3 9,6	3 13	25 16,4
401-600 kg	5	3 11,1	3 9,6	5 16,1	3 13	19 12,5
601-800 kg	2 5	2 7,4	2 6,4	2 6,4	1 4,3	9 5,9
801-1000 kg	3 7,5	1 3,7	0 0	4 12,9	0 0	8 5,2
1001-1500 kg	-	5 18,5	1 3,2	2 6,4	0 0	7 4,6
1501-2000 kg	3 7,5	1 3,7	1 3,2	3 9,6	0 0	8 5,20
2001-2500 kg	1 2,5	5 7,4	1 3,2	0 0	0 0	11 7,2
nad 2500 kg	1 2,5	5 18,5	4 32,9	2 6,4	1 4,3	11 7,2
Skupaj	40 100	27 100	31 100	31 100	23 100	152 1007

7. POROČILO METEOROLOŠKE SKUPINE

7.1. SPLOŠNA NARAVNO GEOGRAFSKA OZNAKA OBRAVNAVANEGA OBMOČJA

Za Lendavsko Dolinsko med Muro in Lendavskimi goricami so značilni številni potoki, kanali, od poplav ogrožene njive, mokrotni travniki in obsežni nižinski gozdovi. Vasi so največkrat obcestne, naseljene povečini z Madžari in primorskimi kolonialisti, ki so se sem priselili po prvi svetovni vojni.

Podnebne razmere so v splošnem take kot drugod v Panonski nižini. Podatki za temperaturo veljajo za čas 1926 - 1965. Mreža meteoroloških postaj v letu 1974 navaja za lendavsko občino meteorološko postajo v Lendavi ter padavinski postaji v Srednji Bistrici in v Kobilju. Toplotne razlike med letnimi časi so velike. Srednja temperatura znaša 20,2° C, januarja -1,3°C. Absolutni maximum 38°C so izmerili 28.6. 35, minimum pa 11.2. 29(-28°C). Lendavske gorice dobro ščitijo pokrajino pred severnimi vetrovi. Zaradi zavetne lege ima Lendava 1,4°C višje povprečno T kakor M.Soboto na odprti ravnini. To se pozna tudi v bolj zgodni vegetacijski dobi in v odličnih vinih.

Področje občine spada med najmanj namočene pokrajine Slovenije, saj ima komaj okrog 800 mm padavin letno. Njihov razpored je za rastlinstvo ugoden. V glavni vegetacijski dobi pade namreč 61 % letnih padavin in tudi max. dnevne količine znašajo julija, avgusta in oktobra 26,2 do 57,3 mm, v zimskih mesecih od decembra do marca pa le 34 do 25,4mm. Zaradi ugodne razporeditve padavin (zlasti v vegetacijski dobi) in prevladujočih mokrotnih tal z globoko prstjo, predvsem v Spodnji Dolinski, v običajnih letih ni čutiti suše. Tej je najbolj podvrženo Osrednje Dolinsko

s plitvo prstjo, z malo gozdov in odprtostjo vetrovom (Odranci in Turnišče). Poplave naredo v občini več škode kot suša. V letni roži vetrov ne izstopa nobena smer. V zimskih mesecih prevladuje mrzel, suh in zelo neugoden sever in tudi severovzhodnik; jug in zahodnik prinaša dež.*

7.2. METEOROLOŠKA OPAZOVANJA

V geografski skupini smo organizirali improvizirani meteorološki opazovalnici. Eno smo postavili pri osnovni šoli v Gaberju, eno pa pri Muri. Temperature smo merili s termometri, temperature prsti pa s pedotermometri. Assmanov psihrometer in lasni higrometer sta nam služila za merjenje relativne vlage. Zaznali smo nekaj zanimivih odstopanj v rezultatih meritev. Merili pa smo tudi hitrost vetra, evaporacijo z evaporimetrom ter minimalne in maksimalne temperature z zato prilagojenim termometrom.

Meritve smo opravljali trikrat dnevno: okrog 7., 13., in 19. ure. Naj nanizamo nekaj rezultatov:

- najvišja temperatura, izmerjena v teh dneh v Gaberju, je znašala 31,5°C. Izmerjena je bila 6.7. V istem času pa smo pri Muri zabeležili zgolj 30°. Razlike so torej velike že na zelo majhne razdalje.
- temperaturna gibanja med dnevom in nočjo so v Frekmurju visoka. Samo v tem tednu smo zabeležili temperaturno razliko 17°C.

---

*Vir: KLS, Pučnik: Velika knjiga o vremenu CZ, Ljubljana, 1980.

- višje temperature na višini 2 m se pojavljajo predvsem zaradi gibanja zračnih mas. Kot je znano, se zrak ogreva posredno od tal. Toplejši zrak se dviga, kar pogojuje višjo temperaturo na majhnih višinah (v primerjavi s temperaturo pri tleh).
- povezava med temperaturo in relativno vlago je obratno sorazmerna. Omenjen pojav je najizrazitejši ob anticiklonu. Ob ciklonialnem vremenu pa se temperature znižajo ob konstantni vlagi. Najvišja izmerjena vlažnost je bila 99 %, najnižja pa 48 %.
- odstopanja v vrednosti relativne vlage, izmerjene z našima napravama.
- merili smo tudi temperaturo prsti. Temperatura pri 30 cm je bila skoraj konstantna in se je gibala okoli 17°C (pri šoli) oziroma okoli 15° (pri Muri). V globini 10 cm so bila odstopanja izmerjenih količin večja (okrog 6°C pri šoli in okrog 10°C pri Muri).

7. Meteorológiai csoport

Csoportunk két kezdetleges meteorológiai figyelőhelyet létesített, és pedig az egyiket az elemi iskola előtt, a másikat pedig a Mura mellett.

Fő célunk az volt, hogy megállapítsuk a különbségeket a mikroklímában a két mérőhely meteorológiai parametereit összehasonlítva. Párhuzamosan a mérésekkel, amiket naponta 3 x végeztünk el, figyeltük az időjárást egész Szlovénia területén is.

A levegő hőmérsékletét a talajnál és 2m magasságban mértük. Figyeltük a minimális és maximális hőmérsékleteket, a szél irányét, a kipárolgást, mértük a levegő relatív nedvességtartalmát, a talaj hőmérsékletét 5, 10, és 30 cm mélységben.

Az eredményeket grafikailag is bemutattuk és összehasonlítottuk a két mérőhely adatait.

Tabela: Merilna postaja ob Muri

	nedelja		ponedeljek			torek		
čas opazovanja	13.15	19.20	7.20	14.25	19.35	7.40	14.15	20.00
temperatura 2 ur	25,00	21,1	19,3	27,2	24,0	21,1	26,0	24,9
pri tleh	25,2	21,2	19,2	25,2	21,4	20,9	25,0	22,3
T mokrega termometra	21,0	19,5	17,3	21,1	21,2	18,6	21,9	23,0
T suhega termometra	25,0	23,2	19,2	27,9	24,8	20,7	26,6	26,1
relativna vlaga	70	71	82	54	75	82	66	78
temperatura tal 5 cm	18,6	19,0	16,5	19,6	22,6	16,5	19,1	20
10 cm	17,4	18,0	16	18,1	18,5	17,2	18,0	18,5
30 cm	15,6	15,5	15,6	15,6	15,7	15,9	15,9	160
veter	0,48	0	0	0,19	0	0	0	0

Tabela: Merilna postaja ob Muri

	sreda			četrtek		petek		
čas opazovanja	8.10	14.00	19.45	8,25	20.20	7.15	13.15	19.40
temperatura 2 ur	26,0	27,5	25,4	22,1	26	22,3	28	22,3
pri tleh	25,2	30,2	23,2	21,6	25,5	22,8	24,4	21,6
T mokrega termometra	20,8	23,5	18,9	18,8	20,7	18,8	20,3	16,6
T suhega termometra	24,9	31,1	25,0	21,6	26,3	21,6	30,5	22,5
relativna vlaga	69	53	56	77	62	77	NP	55
temperatura tal 5 cm	16,5	20,7	16,5	16,5	20,0	18,0	19,0	19,4
10 cm	17,9	19,2	19,2	16,2	19	17,3	16,0	16,2
30 cm	16,3	16,2	16,2	16,4	16,2	16,2	15,3	16,2
veter	0	0	0,5	0	2	0	0,3	0,2

Tabela: Merilna postaja ob Muri

	sobota			nedelja
čas opazovanja	7,45	14.00	18.00	9.40
temperatura 2 ur	17,5	24,3	25,3	21,8
pri tleh	18,1	22,0	20,4	21,7
T mokrega termometra	17,3	22,8	20,2	20,0
T suhega termometra	18,6	26,2	26,1	23,1
relativna vlaga	88	74	58	75
temperatura tal 5 cm	17,3	16,3	17,9	18,2
10 cm	18,6	14,1	18,5	17,6
30 cm	17,2	17,4	15	16,3
veter	0	0,3	0	0

Tabela: Merilna postaja pri šoli

	nedelja		ponedeljek		
čas opazovanja	12.55	18.35	7.05	14.10	19.15
temperatura 2 m	25.6	25.07	16,5	28,1	16,1
temperatura pri tleh	23,2	23,6	16,1	28,4	15,0
temperatura min.	-	26,5	15,2	18,1	19,5
temperatura max.	-	27,5	27,3	27,9	31,5
temperatura mokr.	19,4	18,8	15,8	20,1	20,7
temperatura suhega	26,3	26,5	17,1	28,0	25,7
relativna vlaga	52	48	88	48	64
higrometer	58	52	98	49	58
temperatura tal					
5 cm	8,6	19,8	17,4	20,5	20,8
10 cm	18,1	19,5	17,6	19,4	20,5
30 cm	16,9	17,1	17,2	17,3	17,4
veter (m/s)	1,3	0,22	0,52	1,72	0,1
evaporimeter	116	88	127	104	71
evaporacija		28	4	23	33

	torek			sreda		
čas opazovanja	7.16	14.10	19.15	7.50	14.45	19.30
temperatura 2m	19,2	25,8	28,0	22,6	31,5	25,4
temperatura pri tleh	19,1	25,7	26,2	21,3	30,2	24,8
temperatura min.	31,5	23,0	28,0	-	24,5	24,5
temperatura max.	18,0	25,7	30,4	28,0	32,6	34
temperatura mokr.	17,5	21,8	23,2	19,6	22,4	15,7
temperatura suhega	19,0	26,5	28,4	22,6	31,5	25,6
relativna vlaga	86	66	68	76		
higrometer	88,5	66	77,5	79	42	51
temperatura tal						
5 cm	18,5	19,6	21,1	19,2	21,7	21,5
10 cm	18,8	19,2	20,7	19,3	20,9	21,6
30 cm	17,7	17,7	17,9	18,2	18,2	18,4
veter (m/s)	0,1	0,42	0	0	2	1,5
evaporimeter	71/150	148	138	126	97	66/100
evaporacija	0	2	10	12	29	31

	četrtek		petek		
čas opazovanja	8.00	20.05	7.30	13.00	19.30
temperatura 2 m	18,1	26,9	18,7	27	22,3
temperatura pri tleh	17,5	25,7	23	25	22,2
temperatura min.	14,8	19,7	15,5	28	17,0
temperatura max.	34	31,5	31,5	31,5	29,5
temperatura mokr.	17	21,8	17,6	28,0	16,9
temperatura suhega	18,9	27,3	19,2	NP	23
relativna vlaga					
higrometer	89		90	46,5	54,5
temperatura tal					
5 cm	18,4	21,5	18,6	20,0	20,6
10 cm	18,7	21,2	18,7	20,5	20,7
30 cm	18,2	18,3	18,4	17,0	18,3
veter m/s	0,2	0	0	0,5	0,5
evaporimeter	94	65/150	0	0,5	0,5
evaporacija	6	29	150	124	119

	sobota		nedelja	
čas opazovanja	7.20	13.45	19.40	9.15
temperatura 2m	16,9	28	24,3	20,4
temperatura pri tleh	17,1	26	24	19,3
temperatura min.	12	32,5	19,2	8,2
temperatura max.	31	26,3	26	28,5
temperatura mokr.	17,6	18,5	14	18
temperatura suhega	19,2	26,5	26,2	21,1
relativna vlaga	86	46	86	74
higrometer	99,5	44,5	NP	70,5
temperatura tal				
5 cm	18,3	20,2	NP	18,4
10 cm	18,6	19,3	21,5	18,5
30 cm	18,2	17	20,5	18,2
veter m/s	0	0,5	0	0,2
evaporimeter	138	124	114	107